INDIAN OPINION

Founded by
MAHATMA GANDHI
IN 1903

No 26—Vol. XLIX. FRIDAY 29TH JUNE, 1951. Registered at the G.P.O. as a Newspaper. PRICE: SIX PENCE

★ ★ ★

A LEAF FROM THE LIFE OF BOOKER T. WASHINGTON

"ON July 4, 1881, a Negro who had been born in slavery opened a teachers' training school at Tuskegee, Alabama. He had lived in miserable surroundings for 25 years, and was self-taught. In his school—a cabin—he intended to train teachers for the children of his own race. They were to be scholars if possible, but above all they must be willing workers. As it happened, his students had to learn all kinds of trades and skills in order to build, and then to run, their school, which later became one of the finest in the State. Their leader told them: "There is just as much to be learned that is edifying, broadening and refining in a cabbage as there is in a page of Latin." The venture succeeded, and fame came to Booker T. Washington. The President of the United States asked his advice and an eager public attended his lectures and avidly read his autobiography: "Up from Slavery." But his life remained difficult and uncertain. There were plenty of people ready to reproach him for not staying "a good Negro. Booker T. Washington always avoided useless controversies; he considered there were better ways of fighting racism. Shortly before he returned to his school to end his days, he declared: "No man, black or white, from North or South, shall drag me so low as to make me hate him."

—GEORGES FRADIER, Unesco Staff Writer.

બુકર ટી. વોશીંગટનના જીવનમાંથી એક પાનું

"૧૮૮૧ ના જુલાઇની ૪ થીએ ગુલામીમાં જન્મેલા એક અમેરીકાના નીગ્રોએ ટસ્કીગી, આલાબામામાં એક શિક્ષકોને તાલીમ આપનારી ટીચર્સ ટ્રેનીંગ કોલેજ સ્થાપી. પચીસ વર્ષ સુધી તેણે દુઃખદ વાતાવરણમાં જીવન ગાળ્યું અને પોતાની જાતે શિક્ષણ પામ્યો. પોતાની શાળા, જે એક નાનીશી કોટડી હતી, તેમાં પોતાની જાતીના છોકરાંઓ માટે શિક્ષકો તઇયાર કરવાનો ઇરાદો કર્યો. બની શકે તો તેઓને તે નિષ્ણાત કરવા માંગતો હતો, નહિ તો પણ, સ્વેચ્છાએ કોમ કરે એવા કાર્યકર્તાઓ ઉત્પન્ન થાય એવી તેની ઇચ્છા હતી. સંજોગવશાત તેના વિદ્યાર્થીઓને પ્રથમ પોતાની શાળા બાંધવા અને પછી તે ચલાવવાને એકડે એકથી પાઠ શીખવો પડયો હતો. અને તેમ કરતાં રાજ્યમાં એ એક સારામાં સારી શાળા બની ગઇ. તેઓના નેતાઓએ તેઓને કહ્યું: "જેટલું લેટીનના એક પાનામાંથી શીખી શકાય છે તેટલુંજ ઉન્નતી કરનારૂં, વીકાસ અને સંસ્કાર પમાડનારૂં કોબીના છોડમાંથી શીખી શકાય છે." સાહસ સફળ થયું અને બુકર ટી. વોશીંગટન કીર્તીવંત થયો. યુનાઇટેડ સ્ટેટસ ના પ્રેસીડન્ટ તેની સલાહ લેવા લાગ્યો અને જાહેર પ્રજા તેના વ્યાખ્યાનોમાં આતુરતાથી હાજર થવા લાગ્યા અને તેની આત્મકથા "અપ ફ્રોમ સ્લેવરી' (ગુલામીમાંથી ઉન્નતી) રસ પુર્વક વાચવા લાગ્યા. પરંતુ તેનું જીવન કઠીન અને અચોકસ રહ્યું. ઘણા લોકો તેને "એક સારો નીગ્રો" નહિ રહેવા માટે ઠપકો દેવા લાગ્યા. બુકર ટી. વોશીંગટન કદી નકામાં વાદવિવાદમાં નહિ પડતો. જાતીભેદનો સામનો કરવાના વધારે સારા માર્ગો છે એમ તે માનતો. તેના આખરી દીવસોમાં પોતાની નીશાળમાં તે પાછો ગયો તેની ટુંક સમય પહેલાં તેણે કહ્યું હતું: "ઉત્તર કે દક્ષિણથી આવેલો, કાળો યા ગોરો, કોઇ પણ માણસ, મારૂં એટલું પતન તો નહિ જ કરી શકે કે હું તેને તિરસ્કારવા મંડું."

—યુનેસ્કો માટે લખનાર જયોર્જ ફ્રેડીયર

★ ★ ★

44" Wide
CREPON
GEORGETTE
Special Price 3/11 yd.

44" Printed Georgette
Pin Spot & Floral
All Over Designs
5/6 yard

JUST UNPACKED!
Latest SILKS & SAREES.

44" OPAL GEORGETTE in all shades ... 15/6 yd.
44" EMBOSSED GEORGETTE Beautiful Floral & Basket Design 12/6 yd.
44" VELVET CHENILE GEORGETTE 17/6 yd.
36" RING VELVET uncrushable 15/11 yd.
36" COLOURED SATIN BEAUTE 6/11 yd.
36" COLOURED SATIN 3/11 yd.
ALL SHADES IN STOCK.

—o—

CHILDREN'S GEORGETTE SMOCKED FROCKS. EXCELLENT WORK 21/- each.

—o—

Saree Borders, Jari Trimmings Always In Stock.

LATEST
STYLES
IN
MEN'S
LADIES'
&
CHILDREN'S
CHAMPALS.

EMBROIDERED GEORGETTE SAREES. In all leading shades. Now reduced to £4/10/0- each.

—o—

EMBROIDERED SUEDE SILK SAREES. Attractive Embroidery. Special price £4/4/0- each.

—o—

GEORGETTE JARI WORK SAREES, with attractive wide borders in all shades. Now reduced to £5/10/-

—o—

PRINTED VOILE SAREES
In Latest Designs
5 Yds Lengths 25/- each.
6 " " 30/- each.

44" Wide
HEAVY QUALITY
COLOURED GEORGETTE
All shades in Stock.
Special Offer 4/11 Yard

44" Coloured Georgette
with double printed border
Sky-Wine & Green
6/6 Yard

Phone 33-6229. **JAYBEE SILK HOUSE** P. O. Box 5169.
39a MARKET STREET, JOHANNESBURG.

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.
SARNIA, NATAL.

ELGIN

21 Jewel Lord Elgin and 17 Jewel Elgin De Luxe in Solid Gold and Gold Filled Cases.
Latest models 15 Jewel Elgins in Gold Filled Cases.

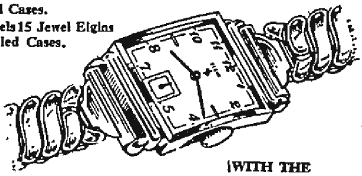

WITH THE
NEW MIRACLE
DURA-POWER MAINSPRING

ADVANCE 1950 MODELS

KATZ & LOURIE LTD.
Cor. Eloff & Market Sts., JOHANNESBURG

HANNON'S DETECTIVE AGENCY (PTY.) LTD.

MANAGING DIRECTOR: O. HANNON, seventeen years Royal Irish Constabulary and Criminal Investigation Department, S. A. Police.
Manager: MINDEN PLUMLEY., ex Hendon Police College and Criminal Investigation Department, New Scotland Yard, London.
Criminal, Commercial and Matrimonial Investigations Carried Out In Strictest Confidence.
11/12 Pasteur Chambers, Jeppe Street; P.O. Box 5199, Johannesburg.
'Phones:—Office: 22-7771. After hours: 24-4544.

HEADACHES QUICKLY RELIEVED BY TAKING
TYSONO BRAND (PAIN-I-CURE) HEADACHE POWDERS
FROM YOUR CHEMIST at 9d. 1/6. 2/6 and 4/6; or POST FREE FROM
ERNEST TYSON, CHEMIST, TOLLGATE, DURBAN.

The

New India Assurance

Company Limited

for

FIRE, MARINE, LIFE, ACCIDENT

1919–1950

31 YEARS OF SUSTAINED PROGRESS

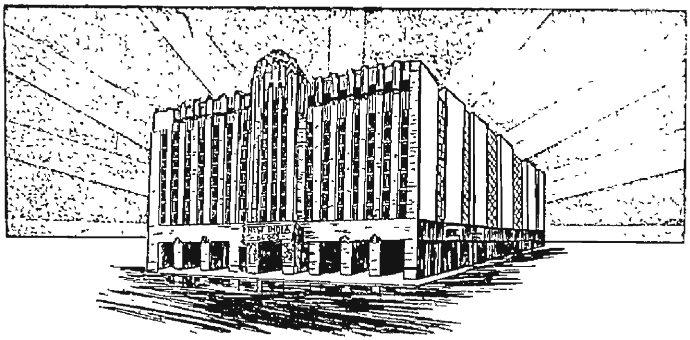

Head Office: **BOMBAY.**

AS OTHERS SEE US

Extract from the "Review" (London) of 29-9-1950

A LEADING INSURANCE JOURNAL

"The Business of the New India has developed very strongly in the past three years with succesive increases."
"The FIRE ACCOUNT has a remarkable record of sustained property."
"The MARINE FUND is more than double (237½ per cent) the amount required"
"The ACCIDENT ACCOUNT has an even more magnificent profit record . . . over the past 10 years"
"LIFE BUSINESS: Life Department has been writing comparatively big business for the past 5 years."

The confidence of the discerning Public in the NEW INDIA is amply evidenced by the following records attained in 1949:

	Rs.		Rs.
Fire Premium	1,70,32,179	Life Business in force exceeds	54,34,00,000
Marine Premium	56,04,844	Assets exceed	15,36,00,000
Miscellaneous Premium	35,84,968	Total claims paid over	17,95,00,000
Life Premium	2,88,79,302		

In the vanguard of Indian Insurance THE NEW INDIA offers matchless Security and Service in all fields of Insurance.

The

New India Assurance Company Limited

RUSTOMJEE (PTY.) LTD

Directors: Sorabjee Rustomjee
Rustom Jalbhoy Rustomjee

Principal Controlling Officers in the Union of South Africa

Phone Nos: 25845, 29807 & 28513.—P.O. Box 1610.

74 Victoria Street, DURBAN, NATAL.

Cable & Telegraphic Address:
"RUSTOMJEE" or
"NIASURANCE"

EXPERIENCED,
RELIABLE
AGENTS
MAY APPLY

"NEW INDIA IN THE SERVICE OF THE NATION"

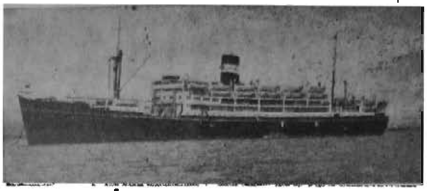

B. I. S. N. Co. Ltd.

S. S. Karanja due 28th June and sails on 4th July.

Passengers must conform with the Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£75—0—0
Second "	"	"	"	50—5—0
Inter-Class	"	"	"	33—15—0
Unberthed (Deck) without food				20—15—0

Muslim Special Food £10—17—6 Ordinary Food £4—15—0
Hindu Special Food £10—0—0 Ordinary Food £4—2—0

Bookings for 1st, 2nd, Inter-Class and Unberthed (Deck) can be effected by communication with us by telegram or letters.

Under no circumstances will unberthed passengers be permitted to keep on deck with them more than one bedding roll and one trunk for use during the voyage.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add.: "KARAMAT."

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ટ, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે દમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

For QUALITY . . .
MODERN . . . . .
and ATTRACTIVE PRINTING

We print anything from Business Cards, Invoices, Statement, Receipt and Cheque Books, Invitation Cards, Letterheads, to Booklets and Pamphlets, etc.

In one or more colours.

COUNTRY ORDERS RECEIVE OUR PROMPT ATTENTION.

For particulars write to:

COASTAL PRINTING PRESS,
Commercial Printers,
P. O. Duffs Road, Natal.

EVERY FRIDAY from NAIROBI—

A Constellation leaves for KARACHI and BOMBAY with immediate connections for all parts of

INDIA and PAKISTAN

This is the fastest, most direct and most comfortable route, IMMEDIATE BOOKINGS AVAILABLE.

"CARGO ACCEPTED"

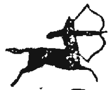

Incorporated in India.
Members of I.A.T.A.

AIR-INDIA International LTD.

P.O. Box 1010, NAIROBI. Cables "AIRINDIA."
For details apply to I.A.T.A. Agents and Airlines.

Kapitan's Sweetmeats By Post

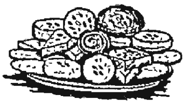

For the convenience of our up-country customers, we dispatch Sweetmeats promptly and securely packed to ensure that they reach their destination in oven fresh condition.

LATEST RECORDS IN STOCK

KAPITANS BALCONY HOTEL,
(KORNER SWEETMEAT HOUSE)
Corner Grey and Victoria Streets,
DURBAN.
Phone 23414. Tel. Add "KAPITANS."

SHAVING COSTS LESS

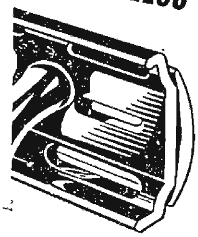

Sixpence for four blades—that's all you pay for Minora blades! And because they're made from the finest steel, they stay sharp longer, giving you more shaves, better shaves. Look for Minora blades in the red, white and yellow packet.

4 BLADES FOR 6d.

3911-2

INDIAN OPINION
Founded by MAHATMA GANDHI IN 1903

No. 26—VOL.-XLIX. FRIDAY, 29TH JUNE, 1951 Registered at the G.P.O. as a Newspaper. Price: SIX PENCE

DIVINE RIGHT OR UN-DIVINE WRONG?

(L..W. Ritch)

THERE are certain eternal verities regarding the cosmos and "all that therein is," the sum and substance of which is Truth; Reality.

Man is a self conscious spark of divinity, endowed with the powers of desiring, thinking, willing, acting.

Like all "living things," the purpose of man's existence is to grow. Growth is the unfolding, development, and complete expression of all that is latent, involved, or enfolded in every and any form of life, including that of the being called Man.

The involved latent powers or potentialities have to be brought out, manifested, expressed, brought to perfection and made manifest.

The way in which Man grows is through knowledge—knowledge of the eternal verities; of the Reality, behind all appearances; of Truth.

As is a man's knowledge, so is his growth, his "becoming."

Just as in contradistinction to Truth, there is Untruth or Falsehood, so there is Wrong Knowledge as well as Right Knowledge.

The one advances man's growth; the other retards it.

The desire for Truth (Right Desire); the hunger for Right Knowledge, is a force that quickens the awakening and manifestation of the spark of divinity, deep-seated in every human heart.

That spark or seed of divinity is the man's real, essential Self Its "nature" is Love, Compassion (all encompassing; all enfolding); Wisdom; Power. As the man "grows" in spirituality these qualities or attributes are expressed through his personality, as character, and manifest just as the light within a lamp manifests by shining forth.

The man becomes all-wise, all-loving, all-powerful, enlightening and blessing the world around him. The life of such an one has been aptly described as, "Love in Action, guided by the Wise Mind."

Thus, it is seen that the path of man's real progressive growth is towards divinity; towards complete sefl-realisation; and, that the fulfilment of the purpose "that did make him Man," the attainment of that divinity, is conditional upon his gaining "Right" Knowledge i.e. knowledge of the "eternal verities" first referred to, and the wise application of that Knowledge in conduct or action.

Man, by virtue of the instrument called Mind, is Thinker; has the faculty of discernment, of discrimination, of choice. He may choose wisely or unwisely. He will choose according to where he looks for his gains; according to what he considers desirable.

Wise choosing is choice of the Good of the Right; because by so directing his life Man lives it harmoniously and in accordance with the Divine Plan by which the whole universe is governed. Wrong choosing means discord, conflict with the Divine Plan and consequent self-injury.

"There is a Law that moves
to Righteousness,
"That none at least can
turn aside or stay.
"The heart of it is Love,
"The end of it is Peace and
Consummation Sweet.
"Obey!"

Man cannot plead want of direction or guidance as excuse for his wrong choosing.

The sages have from their own experiences and exploration left us ample and explicit direction. There is no lack or dearth of guide books.

Our trouble is, that we arrogate to ourselves a sort of Divine Right to challenge The Law. Puffed up with a mental conceit in our own cleverness; deluded by the glitter and glamour of what the wise and experienced assure us is but perishable and in reality worthless, we think to dodge the inevitable and to "get away with it."

The world's present miseries should surely be proof enough of the folly of so believing,

There is but one Divine Right. That expressed in The Law that moves to Righteousness.

There is but one way for Man, Obedience to, adapting himself to, the requirements of that Law.

As far as it applies to mankind, particularly, its basic rule is, Love one Another; Serve one another.

Its basic, its root Principle is, The Fatherhood of God, and the Brotherhood of Mankind.

Neither governments nor individuals may defy it with impunity.

What is of primary importance in Man is the Soul of Man; the Divine Spark; Man's real essential Self. As has been well said, our bodily life here on earth is "for soul to practise by."

What really matters in Man's evolution is the Growth of the Soul; its progress towards Self-Realisation.

And that is no less true of the "Black" man as of the "White" man; of the so called civilised as of the so called uncivilised.

The way of tyrants has ever been to plead Divine Right as answer to charges of un-Divine Wrongs; to arrogate to themselves an unearned and completely unwarranted aloofness.

A sychophantic Church, more concerned with its temporal than its spiritual interests, has rarely been lacking in support of the tyrants' claim.

The practice, apparently, still prevails. And this 'Union of South Africa' seems proud of, rather than apologetic, for, furnishing the latest and up to-date example.

From the tyrannical oppressor, chiefly concerned with the selfish exploitation of his less sophisticated and duly rendered helpless victims, nought but the despotic tyranny practised is to be expected.

Men, whose estimate of their fellow-man is no more than skin-deep; to whom the colour of that skin is the determining factor of a man's stature, can hardly be expected to see in the black or brown man a brother soul.

The pride and self-satisfaction that place and power are apt to engender are notoriously prone to play havoc with conscience. And, instances of ignoring any scruples conscience might arouse are common enough. Conscience and politics don't mate well together!

The attitude of the Dutch Reformed Church in this regard affords an even more curious study in mental gymnastics and the juggling with conscience.

The Master Jesus—or as some believe, Avatar—was an Oriental. According to the laws of the Union He would be a prohibited immigrant, an undesirable. Were He to have acquired the privilege of residence here, He would be compellable to submit to all the indignities of the Group Areas Act.

The Apostles are not usually depicted as "White" men. Consequently, their position under our law would be much the same. We all know the story of the the logician who proved that a horse chestnut was a chestnut-horse, but the ingenuity of that gentleman fades into absolute insignificance besides that of the Reverend Gentlemen—followers of the Master—who have succeeded in reconciling, to their satisfaction, their Lord's gospel with the Union's doctrine of Apartheid, Herrenvolk, Separatie and the rest.

It is related how an merican striker, arrested for making a seditious speech, proved that the language complained of was taken, word for word, from the American Declaration of Independence.

May it, perhaps, be, that the Sermon on the Mount has similarly fallen into disfavour with Authoritative South Africa? Felt to be too "Communistic"?

Indian Opinion

FRIDAY, 29TH JUNE, 1951

When A Political Strike Is Permissible?

PROFESSOR Z. K. Matthews has warned the Africans against going in for a political strike for the redress of grievances The reasons he has given are that the authorities have no respect for the black man's life, and that they would not hesitate to freely make use of the baton and the sten gun and the victims would lose their lives.

We believe a political strike is permissible if certain conditions are fulfilled. Unfortunately, however, they are not fulfilled today. We wholeheartedly agree with Professor Matthews that until and unless those conditions are fulfilled a political strike should not be encouraged, but the reasons he has stated do not appeal to us.

A political strike took place in 1913 when thousands of Indian labourers went on strike for the removal of an unjust and inhuman tax of £3 imposed on the adults and 16 year old boys and 18 year-old girls by the then South African Government. But the organiser of that strike was Mahatma Gandhi—a leader of outstanding ability and character. He had not only won the confidence and loyalty of the people he led but his integrity was beyond question even among the authorities, who dared not disrespect him. His influence over his wholly unarmed people was greater than the greatest general could ever have over an army armed to the teeth. He was loyal to his people and his people were loyal to him.

What we are hopelessly lacking today is leadership. Are we able to claim to have even one leader of half the ability and character of Mahatma Gandhi? It must woefully be confessed that we have not. And until and unless such a leader is produced by the people concerned there is no hope for them.

If we believe in violence we must have superior force than that commanded by our opponents. Since we have not that force we would be ill-advised to venture to fight with arms. If we believe in non violence then that requires greater discipline than is required by an armed force and in addition a non-violent army must be equipped with such moral and spiritual armament that would render the worst military weapon impotent. Such qualities are not expected a hundred per cent in the people who are led but they are in the leaders who claim to lead. A leader who professes to lead his people without these qualities in him is really doing a criminal wrong to his people and considerable harm to their cause.

Those therefore who think in terms of a political strike for the redress of the grievances of the people should ponder over what we have in all sincerity said above.

You surely cannot fight a formidable enemy unless you are equipped adequately with arms and ammunition. Let us completely discard from our minds the soul-killing military armament. That has been tried out and has failed beyond redemption. It has brought no peace to the world. It is not only killing peace for all time but is killing the very soul of the world. The time has come when it must be eschewed by all sane people. We must set the minds of our opponents completely at ease that we are going to face them with no material weapons of any kind, not even sticks, and that they are at liberty to do their worst with those weapons. We shall not budge from the stand we have taken come what may.

In order to develop that strength much constructive work will have to be done. Our moral standard must be raised by discarding all the evils that are not only ruining us but also our women and children both morally and materially, in fact they are destroying our whole social life. Those evils are drink, gambling and immoral relations between men and women. These are on the increase on a most dreadful scale and must be eradicated before we can even dream of any progress. The next thing we must try to do is to be self-contained. We must reduce our requirements to the barest minimum. The so called modern civilisation has taught us to increase them to the extent of ruination. We must be in a position to non-cooperate with those who would not have our co operation on honourable terms. If we do not commit crimes and would settle our own disputes we would not need the aid of the police and the law courts. In fact the whole Government machinery in so far as we are concerned would come to an end. That was successfully done in India in her fight for Independence, and there is no reason why it should not succeed here. Then if the authorities wish to molest a peaceful people and to shoot them down in cold blood, they are at liberty to do so. But they will not be able to do so for any length of time. A halt will have to be made and injustice will have to be removed.

But before we can do anything or expect to achieve anything the leaders, whoever they may be, must first begin to reform themselves and win the confidence of the people. We must conquer evil by love; we must hate the evil but not the evil-doer. Our whole fight must be based on these fundamental principles. No act of ours including even a strike should have any bitterness or hatred behind it. The motive should not be to cause injury or coersion to our opponents, and yet when we once launch out we must be prepared for the very worst and not shed tears afterwards. For our fight is and should be for a cause which is greater than life itself. We are not power seekers. All that we want is to be treated as self-respecting human beings with feelings and sentiments exactly like the White rulers of this country. We do not think the African or any non-European desires anything more than that.

NOTES

A Dreadful Session Ended

THE fourth sitting of the Union's tenth Parliament ended on Friday, June 22. From the point of view of the non-Europeans it will go down in history as one of the most dreadful sessions South Africa has ever witnessed. The Separate Representation of Voters Bill affects the Coloured people directly in that it diminishes rights which they have been enjoying for a century. The Bantu Authorities Bill, which abolishes the Native Representative Council and tries to re-establish the tribal authority of the chiefs, seems to be designed on the pattern of the States in India under British rule, where the Princes acted as handmaids of the British Government. They had full authority to fleece the subjects provided only that they did not do anything that would in any way undermine the authority of the British. That is what the Chiefs will be able to do here. The whole policy behind this Apartheid legislation is to divide and rule. The Suppression of Communism Amendment Bill will affect all alike but those to suffer under it the most will of course be the voteless and voiceless non-Europeans. In the name of God the most un-Godly things have been done in this session. There is of course no such thing as democracy for the non-Europeans but a large section of the Europeans who are enjoying the full blessings of democracy too are very much afraid that it is slipping away from their hands. In the tussel between the two Parties, for that is what this Session has presented, God only knows what is to become of the non-Europeans who have yet to see the blessings of democracy. Whatever happens to the poor non-Europeans, whether they may or may not have housing accommodation or whether they may die of malnutrition or tuberculosis, one thing has been made certain and that is to provide by legislation for increased allowances for members of Parliament and for a pension scheme for members of Parliament.

African Leader Warns Against Danger Of Political Strike

The Africans were warned last Monday by Professor Z. K. Matthews, President of the Cape Provincial section of the African National Congress, to beware of those who can think only of action in the form of political strikes. "Those who have the welfare of their people at heart should ponder very carefully over the lessons of such political strikes as have been held already," he said. "It would be stupid to underrate the forces against us," he told the annual Provincial conference of the Congress, in Cradock. Professor Matthews said that the fact that thousands of Africans were prepared to risk everything by taking part in protest day de-

monstrations was a measure of the frustration under which they were suffering and the desperation to which they had been driven. "In spite of the fact that the anti-African policy of our Governments had so thoroughly prepared the soil for acts of desperation, it is absolutely vital that people should not recklessly be exposed to the consequences of such action," he said. "It must be remembered that a political strike is not a picnic in a country like South Africa, where peaceful demonstrations are looked upon as providing a good pretext for baton charges and the use of sten guns. The leader who is fully aware of the low value attached to African lives in a country such as this should not lightly take the decision to expose African lives to the risk of suffering and loss."—(S.A.P.A.)

What The African Thinks Of Western Civilisation

The Native was slowly coming to realise that Western civilisation was corrupted by selfishness and that Western authority did not consider it its duty to plan for the true well-being of its subjects, said the Rev. A. H. Zulu, of St. Faith's Mission, at a Rotary luncheon meeting in Durban. "Nobody knows what the Natives' future will be," he said. "If certain conditions are fulfilled, he has the capacity to take his place among men, not only in South Africa but also in the world. Opportunity must be provided for his development. In this way we shall have a lasting foundation for a happy future for South Africa. If we fail in this task, we can expect bitter friction and chaos."

Senator Brookes's Plea For Non-Europeans

Senator Dr. E. H. Brookes (Natives' Representative), urged the Government to do its utmost to promote the welfare of non-Europeans and pay special attention to the education of Natives. They were already feeling that a barrier was erected beyond which they could not go. Replying in Senate the Minister of Finance, Mr. N. C. Havenga, said that he agreed with the Hertzog policy that the non-Europeans should have an effective say in the Government of the country. "We must not do anything to take away what we have given. But, Senator Brookes interjected one of the three things given in 1936 has already gone (the Natives Representative Council), and one is being threatened (the three Members in the Assembly). Mr. Havenga said that the establishment of the N.R.C. was not a fundamental settlement, and that, in any case, the Natives were responsible for its abolition. "As for what the Senator says has been threatened—I don't know what will happen." He then said he was "not in favour of that" and that it would be in conflict with his views.

Joint Statement By Dr. Malan And Mr. Havenga

The Prime Minister, Dr. D. F. Malan, leader of the Nationalist Party, and the Minister of Finance, Mr. N. C. Havenga, leader of the Afrikaner Party, have issued a joint statement which says: "After the period of fruitful co-operation between the two parties, we consider that active steps should be taken now for their complete amalgamation. Consequently, we have decided to recommend to our reepective parties that such unification should still take place this year. Before the meeting of the party congresses, we will decide on the procedure which will be recommended at the congresses to bring about the necessary steps for unification. As a result of our co-operation, nationally-minded Afrikanerdom has once more risen up out of the condition of disunity, impotence and mortification in which it found itself. It has regained its self-respect and it has reached a climax of unity and power which has placed it in a position to open for South Africa a new era of security based on justice and material progress, which was recently still considered to belong to the realm of the impossible." They, therefore, entertained the hope that with the co operation which had led them to the possibility of unification, "we will not only retain what we have accomplished, but also advance to greater heights of unity and power in the service of our people."

"Coloured Voters Act Constitutes No Breach Of Faith"—Say Malan and Havenga

A statement issued by the Prime Minister, Dr. D. F. Malan, and Mr. N. C. Havenga, Minister of Finance, in reply to protest resolutions against the Separate Representation of Voters Act, presented to the Government and Opposition Parliamentarians during the recent torchlight demonstration in Capetown by the War Veterans' Action Committee, says the legislation is an important milestone in the history of South Africa. The Government "emphatically rejects the charge of the Committee that the legislation is shameful." There can be no question, says the statement, of a "disqualification" towards Coloured voters in terms of Section 35 of the South Africa Act. (This section specifies that Parliament may prescribe the qualifications necessary to entitle persons to vote. No voter registered in the Cape of Good Hope may be disqualified by reason of his race and colour only, except by a Bill passed by a joint sitting of both Houses of Parliament, and at the third reading be agreed to by not less than two-thirds of the total members of both Houses. "There can be no question," says the statement, "of a repudiation of a solemn compact or of guarantees and assurances, and least of all can there be any question of a breach of faith or the discarding of a moral principle. Neither in letter, nor in spirit is the legislation at variance with the South Africa Act. From the political aspect the Government is convinced that the franchise for Coloureds will in future be worth far more to them than has been the case up to the present."

Awakening Among The Africans

Perturbed at the 'serious degeneration of Bantu youth" due to the lack of schools in towns, Native leaders have launched an ambitious project to build additional classrooms at Native schools throughout the Union, says the 'Star' correspondent at Port Elizabeth. Miss M. T. Soga, president of the National Council of African Women, told the Press that the aim was to collect one shilling from every adult Bantu in South Africa to raise the £300,000 necessary. It was hoped that the Government would contribute on a pound for pound basis. The collection will start on November 3.

This is very creditable for the Africans but not so much for the Government to be proud of. The Africans are the most exploited people of the Union yet the least provisions are made for their advancement by the rulers.

Present Position Of Parliament

The present position of the Union Parliament is that with the six additional South-West Africa representatives the Assembly this year had 159 members and the Senate 48. The Separate Representation of Voters Act provides for an additional four members to represent Coloured voters in the Assembly and for an additional Senator to be nominated to represent the interests of the Coloured people in the Upper House.

Democratic Rules Anathema To Nats

In the present Parliamentary session, the Coloured Franchise Bill and Suppression of Communism Amendment Bill had revealed the Nationalist attitude to democratic principles and practices in all its nakedness, Mrs. M. L. Ballinger, Natives' Representative, told members of the Parktown Women's branch of the United Party in Johannesburg. "They have made it unquestionably clear that the rules and regulations on which alone this democratic system can work are anathema to them, so long as they are in power. I say, advisedly, 'while' they are in power," said Mrs. Ballinger. "No opposition has been more critical of any attempt to sidestep the rule of law or to limit the rights of citizens. But the moment the Nationalists come to power their attitude changes, and their attitude is 'What we think is good for the country must be done at once.' For this, they have scrapped the Constitution, abandoned promises, undermined the courts and destroyed freedom of speech. "What guarantees have we for anything? That is the destination of our way of life.

Apartheid—Or Death

The following Sapa Reuter's message from Washington dated June 21, will be read with interest in South Africa:—The Federal Bureau of Investigation is investigating a letter sent to Dr. Percy Julian, a Negro research chemist, threatening him with death unless he moved from a fashionabla White suburb, Oak Park. A Bureau Investigator said that several attempts had been made to drive Dr. Julian and his family from Oak Park since he bought a house in this exclusive neighbourhood a year ago. Last week, a dynamite bomb was thrown at the house from a car. It missed and exploded in the garden. Six month ago, two attempts were made to set fire to the house—one with a paraffin bomb.

Negroes Fight Against U.S. "Apartheid"

Negro leaders at Atlanta, U.S.A. are reported by Sapa-United Press to have said that they will continue their fight to break down the South's segregation barrier in spite of a Federal Court decision upholding

segregation in South Carolina. On Saturday last week a panel of of three Federal Judges ruled against an anti segregation suit aimed at schools in South Carolina. Officials of the National Association for the Advancement of the Coloured People said that they would press similar suits in Virginia and Georgia. The South Carolina case will be taken to appeal.

Press In India To Go On Strike

A Special plenary session of the all-India newspaper editors' conference, states a Sapa-Reuter's message, resolved in Bombay last Sunday to suspend publication of all the nation's dailies on July 12, as a protest against the recent "Press curb" amendment to India's Constitution. The editors called the amendment to the Constitution an "unwarranted and uncalled for encroachment on the freedom of expression." The session, decided to suspend the working of the Central and State Press Advisory Committees. It recommended for consideration by the conference's standing committee a proposal for a boycott of all committees and inquiries instituted by the Government on matters relating to India's Press and Press laws. To impress on the public what is at stake, the editors decided to print each day after the title of their leading articles the slogan: "Freedom of expression is our birthright and we shall not rest until it is fully guaranteed by the Constitution."

The Late Dr. Seme

Dr. P. ka I. Seme died in Johannesburg on June 7 at the age of 71 years. He was an Oxford and Columbia graduate and a member of the Zulu Royal Family. He was a distinguished attorney. More than 2,000 people attended the funeral last week at St. Cyprian's Church, Anderson Street, Johannesburg. Loudspeakers were placed outside the church so that those outside could hear the service. An all-night vigil was kept in the church before the body was removed in the early morning to the Bantu Men's Social Centre, where a national service was held. There were 15 speakers. After the service at the centre the cortege returned to St. Cyprian's under an escort of four European motor-cycle police. After a service lasting an hour, conducted by the Rt. Rev. Ambrose Reeves, Bishop of Johannesburg, the cortege left for Newclare Cemetery, accompanied by more than 70 cars and 16 buses.

DEATH RATE AMONG NON-EUROPEANS

The following statement has been issued by the South African Institute of Race Relations:—

THE general death rate in the City of Cape Town for the year ending June 30th 1949 is the lowest recorded since the unification of the municipalities 1913, accorded to the recently published report of the Medical Officer of Health for that city. In addition the city enjoyed the lowest-ever mortality rate among its Non-European citizens.

Gratifying as this record doubtlessly is, it is disturbing to note that some 50% of the deaths in the Non-European group could very probably have been avoided. These deaths were the direct result of the overcrowding in insanitary hovels of the poorer section of the Non-European. Tuberculosis, which accounted for 27% of the total Non-European deaths, diarrhoea (and enteritis) 12 8 per cent, and bronchitis and pneumonia, to 4 per cent ranking in that order as the largest single causes of death are almost certainly controllable, if not entirely preventable, diseases—yet for the year under review they claimed 1,892 lives.

Overcrowding, always a serious problem in poorer sections, has received an additional fillip from the influx of Africans to the City of Cape Town and is considered by the M.O.H. to have been responsible for the outbreak of 256 new cases of non-pulmonary forms of tuberculosis recorded among the Non-Europeans during the year. It resulted in the exposure of infants and young children to the open pulmonary cases in dwellings which were badly ventilated and insanitary. The high cost of living also increased the incidence of tuberculosis since the prohibitive cost of protective foods caused these to be practically unobtainable by the very poor.

With Capetown's Non-European death rate alarmingly set at 2.9 times that of the European, the M.O.H, stresses that since in 1949 this death rate fell from 21.31 for the previous year, to 18.13, there is a real hope that with civic effort and goodwill a further considerable reduction can be effected. With rigidly applied preventative measures and an increase in hospital accommodation it is highly probable that the death rate among Non-Europeans can be brought within reasonable limits.

Indiscriminate Arrests

Every month large numbers of innocent Africans spend periods of not less than two days in prison, for according to figures contained in a report issued by the Penal Reform League of South Africa, some 50 per cent of the Africans arrested are found not guilty and discharged.

It is small wonder that so many Africans are becoming convinced that there is no justice for them, for though the law provides that arrested persons may be detained for 48 hours before their case is heard, it has been found in practice, that such periods of detention are often considerably longer.

It has to be accepted that a number of arrested persons will prove to be innocent but when this figure rises to 50 per cent, it is obvious that something is seriously wrong. Apart from the grave loss of respect for the country's legal machine that this situation engenders in the African mind, it is difficult to compute the annual cost to the country both directly as well as in manpower hours that such procedure brings about. It is to be hoped that something will be done to reduce to a minimum such unfortunate arrests.

MAHATMA GANDHI MEMORIAL

Outlines of plans for the Memorial to Mahatma Gandhi have been announced by the trustees of the Gandhi National Memorial Fund. Apart from constructive activities, the Trust proposes setting up a certain "physical memorial." Among them will be the preservation of important places connected with the Mahatma, his correspondence, establishment of a Gandhi Museum and preparation of documentary films. The plans are in two parts, Central and States. Expenditure on the programme of the Trust likewise has Central and States allocations. The Cenral allocation will be devoted to the establishment and maintenance of museums and preservation of the various places associated with Mahatma Gandhi such as Sabarmati and the Sevagram Ashram. In addition it is proposed to erect memorial columns or other suitable monuments at various places with inscriptions in English, Hindi and the regional language. The Trust has decided to establish a centre for leprosy relief, research and eradication as a special memorial to Gandhiji in view of the keen personal interest he took in it during the closing years of his life and in view of its inherent importance. The Centre has planned to organise it on an all-India basis, and work in the States will be in the form of pilot projects to eradicate and relieve leprosy by such schemes and experience as may benefit the country as a whole. Work on leprosy, will be done in co-operation and co-ordination with all institutions working in the field. For this purpose a special Leprosy Board of 15 has been created. The programme of work from the States quotas include the setting up of a 'Gandhi Ghar" centre for the training in each village of a band of selfless workers."

ANNOUNCEMENT

ARBRO'S COMMERCIAL AGENCY

DIRECTORS (A. S. ARCFF & W. AUCAMP)

We have the pleasure of announcing our successful purchase of 10,000 GREEN MANGOE TREES. We are now in a position to accept orders for Green Mangoes (MARWA) from clients, for execution throughout South Africa. Previously to our recent success the supply was defined to our old clients in certain districts only due to limited quantities available.

SEND YOUR ORDERS NOW FOR OCTOBER/NOVEMBER DELIVERY

PRICES—7/6 Per 100 for Kidney Type
12/6 " " " Peach Type

RAILAGE PAID TO YOUR STATION OR SIDING
Reduced Prices to the Trade or for Quantity over 3000.

NOTE: Only Orders With Cash Enclosed Will Be Entertained.
Kindly make Cheques and Postal Orders payable to:

ARBRO'S COMMERCIAL AGENCY,

P.O. Box 191. BRITS, Tvl. 'Phone 121.

SJT. NEHRU ON KASHMIR ISSUE

PRIME MINISTER Jawaharlal Nehru in his monthly Press Conference in New Delhi on June 11, reiterated that India would avoid any military conflict with Pakistan on the Kashmir issue and would not try to readjust the cease-fire line by military means. "If any trouble occurs, it will not be on our part," he said.

Shri Nehru said: "If Dr. Graham or any other distinguished person comes here, we will treat him with courtesy' It is a question of talking, not of turning out with brass bands to welcome him. We just treat him with courtesy and we discuss any matter which he wishes to discuss, having made it perfectly clear to him that the resolution that the Security Council passed on the last occasion was not accepted by us because of certain features in it. And we are not going to implement it because of those features."

Replying to a question whether he had any answer to Pakistan's charge that it was India which was aggressor in Kashmir, Shri Nehru said: "Pakistan's criticism is, of course, part of the story of distortion of everything. But what has amazed me is what the United Kingdom and the United States Press has said about it. The attitude taken by Pakistan in this matter, especially latterly supported as it has been by the United Kingdom and the U.S.A., is completely distorted and false." He also stated that India has pointed out to the U.K. and the U.S.A. in as gentle languge as facts warrant that the whole thing is baseless.

Shri Nehru said the Government had made it perfectly clear that the Constituent Assembly of Kashmir was not meant and is not meant to decide finally the question of accession to India and was not meant to come in the way of any decision which might flow ultimately from the Security Council decisions. At the same time no organisation and no country has any business to interfere with what is done in Kashmir by India or the K shmiri people.

Because India referred a particular dispute with Pakistan to the United Nations Security Council that does not give that Council authority to interfere with the sovereignty of India or to direct India as to how she should conduct affairs in any part of the Union. He assured that India's offer of a plebiscite still held good and added: "Certainly, so far as we are concerned, but under proper and not improper conditions."

The Prime Minister continued: "India, rightly speaking, ought to from every point of view aim at pre-trouble conditions (in Kashmir) Then the question can be decided in any way that is right and proper. Pre-trouble condition means removal of invading armies, etc,. that have been there It seems to me an extraordinary and rather illogical way taking it for granted that those people who have invaded and committed aggression have got not only the right to be there, but to some extent the right to impose themselves on others who are even beyond the 'cease fire' line.

In order to avoid any kind of military conflict, India said 'clearly and definitely' that we are not going to have any military operations, provided the other party also agrees and that we should settle this by peaceful methods. We certainly do not wish to readjust that (cease fire line) by any military means but by other means. If any trouble occurs it won't be on our part."

Referring to "scare headlines" in the Pakistan Press about alleged starvation in Kashmir, he said: "It is a fact that the food situation in Kashmir is far more satisfactory than it has been at any time during the last three years. The general economic condition of Kashmir has improved tremendously. There have been plenty of difficulties and mistakes, but the progress made in the supply position, food position, transport position and administrative position is remarkable. One test is that of the large number of tourists going there. It is just like old times. Every house boat is engaged. That does show that normality is returning to Kashmir. There is more food in Kashmir than in many parts of India at present. Their rations are exactly double the rations we get here.'

Shri Nehru at play with his grandson

We have already published the story of Netaji Subhaschandra Bose, in our issue of June 15. The above is the photo of Emilie Schenkel, who was married to Netaji in 1941 and who is at present living in Vienna with her daughter, Anita

NOTICE

COMMISSION OF INQUIRY INTO THE PRESS

The Commission of Inquiry into the Press desired to direct the attention of all interested persons to an advertisement in the Government Gazette of 15th June, 1951, by which persons interested who desire to make representations to, or place evidence before the Commission, are invited to do so in writing by submitting memoranda to the Commission. In the advertisement the Commission's Terms of Reference and the relevant portions of the Preamble are published for general information.

IMPROVEMENT IN FOOD POSITION IN INDIA

ANSWERING several question in India, at his Press Conference in New Delhi, Prime Minister Nehru outlined the various steps taken by the Central and the States Governments, and said:

"As a result of all these, it may be said that we have succeeded in halting and controlling the crisis, and famine will not take place. I cannot, of course, guarantee that suffering will not take place or undernourishing will not take place. Individual people here and there may die of starvation. We can say with assurance that this kind of thing is not going to happen on any considerable scale. Practically, we shall prevent any famine conditions, starvation, etc."

The food situation in Bihar had considerably improved during the last few months, he added. The improvement has been possible largely because of considerable supplies from outside. The Government are sending to Bihar at the rate of between 105,000 and 110,000 tons monthly which is really more then the normal consumption. As a result of this there had been a general fall in prices in Bihar, which is a very healthy sign.

Dealing with the difficulties which the Government and the people are facing in the State of Bihar, Shri Nehru dealt with the question of the purchasing power of the people in the distressed areas and said that the State Government was tackling the problem by savings, large-scale public works, building plans and irrigation works.

In Bihar, 6,490, fair price shops were functioning, serving, a total population of 13.5 million people.

Of these, 5,100 fair price shops were in the rural area. Offtake from the fair price shops had gone up in the last week, the total offtake amounting to 22,000 tons as against 18,000 tons a week. The monthly consumption of foodgrains was about 68,000 tons The Government expected this to go up during the next few months. The number of people served through the Government distribution scheme was rapidly increasing. The Bihar Government was serving between 15 and 20 million people.

"Madras is the next affected area," Shri Nehru continued, "and we hope now to concentrate a little more on Madras in sending foodgrains. The Madras Government will take up more of public work now."

Persian Oil Dispute

Referring to the question of nationalisation of oil in Iran, the Minister said India was interested in the oil dispute in Iran for a variety of reasons. Iran was, so to say, a neighbouring country with whom they had friendly relations and they were interested in what happened there. India was also interested in it because the whole thing might lead to a breach of world peace "And so we are greatly interested in a peaceful settlement. India's attitude to the nationalisation of the oil industry is sympathetic," he added.

Rajkumari Receives Edwina Mountbatten Nursing Van

Rajkumari Amrit Kaur, India's Health Minister, at an impressive ceremony at India House, London, on June 14, received from Countess Mountbatten the first mobile nursing van specially designed for use in remote country districts of India by the College of Nursing, New Delhi. Countess Mountbatten made a generous donation of £1,000 last year which made this undertaking possible. Speaking on the occasion the High Commissioner, after thanking Countess Mountbatten for her generous gesture, reviewed the problems and the progress made by India in the field of health. Rajkumari said the van would go into the rural areas where nurses would be waiting to take it into the villages. No more fitting name could have been found for the van than "Edwina Mountbatten" for she had given the first £1,000 which had made the venture possible. Even before India gained her independence Countess Mountbatten was instrumental in bringing into being the nursing college which had trained so many girls. Lady Mountbatten spoke of the the "staggering" progress which had been made in the recruitment of women for nursing in India. One person, more than any other, was responsible for this and that was Rajkumari. She had had a terrific uphill job as Health Minister in a country where there were more then recently, no real health service

India's only Story Monthly

Send 6d stamps for Specimen Copy to: Delhi Press, Connaught Circus, Box 17, New Delhi.

HINDU DHARMA
By— M. K. Gandhi
Price 10/-
To be had from:
'INDIAN OPINION,'
P Bag, Phoenix, Natal

Cuticura
ANTISEPTIC OINTMENT

A cut, scratch or sore demands Cuticura—quick! This soothing, antiseptic Ointment is excellent for chafing, heat rash, scalp irritations, rough hands and tired aching feet. Cuticura Ointment should be used in every household.
PROTECTS from GERMS
PROMOTES HEALING
553

NEW MYSTERY COMIC SERIAL

LESLEY SHANE

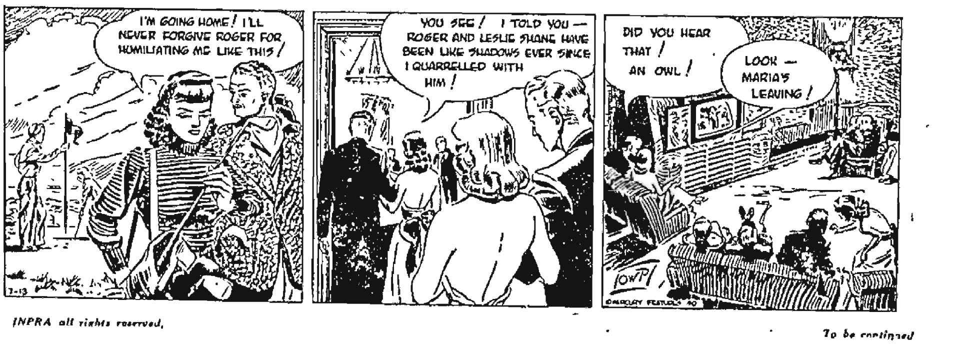

INPRA all rights reserved.

To be continued

Things In General

School Children Visit Lever Bros Factory

More than 1,000 Indian school children in Natal, with their teachers, were entertained by Lever Brothers at their garden factory in Durban. These children, boys and girls, were conducted round the soap factory by qualified guides who explained the various manufacturing processes to them. After seeing how soap was made the children were served with soft drinks and cake on the beautiful lawns of the factory. In most cases Lever Brothers provided special buses to take the parties to and from the factory. By this service a pleasant outing for the children is combined with useful instruction. Typical of the many letters received by Lever Brothers from Indian school authorities is the following from Mr. S. Doolarkhan, Principal of the Depot Road Government Indian School, who says: "The staff and I of the above school wish to thank you for the kind attention you and your staff gave to the teachers and children from our school who visited your firm on Wednesday the 6th June. The children enjoyed the outing immensely and I hope they will, under the guidance of their teachers, correlate the information they gathered with their own studies. Kindly accept our grateful thanks for your share in their comfort."

Death Of Mr. M. G. Naidu

The death of Mr. M. G. Naidu took place after a prolonged illness, at the St. Aidan's Hospital on Tuesday, June 19. The late Mr. Naidu who was 87 years of age came from India in the early days and settled down in business at first in Pietermaritzburg. He then went to Tongaat where he carried on successfully in business for forty years and took a leading part in the life of the Indian community there. For the last number of years he has been indisposed and led a retired life with his son Mr. G. V. Naidu in Durban. He had a deep knowledge of Tamil literature and in his days took a very keen and active interest in religious, social and educational work. In the death of Mr. Naidu the Indian community has lost one of the very old and well known personalities. He is survived by his widow and his only living son Mr. G. V. Naidu and a large number of grandchildren to mourn their sad loss. The funeral which took place on the same day in Durban was attended by a large number of friends and relatives. Floral tributes and messages of sympathy were received from many parts of the Union by the bereaved family.

Death Of Mr. Koopie Murrie

Death or Mr. Koopie Murrie took place on Monday after a short illness. Some years ago ago he could hardly make both ends meet when one morning he won a sweepstake which brought him £30,000. He took a keen interest in religious and Social and educational work. He was life trustee of the Hindu Tamil Institute and Gandhi Tajore Lectureship trust. The funeral took place at Stellawood Crematorium on Wednesday and was attended by a large number of friends and relatives. Tributes were paid for his services to his community.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns. Apply:

306 Commissioner St.,
Jeppe, Johannesburg.

"INDIAN AFFAIRS"

(Monthly Journal of the Indian National Congress)

News about our countrymen from all parts of the world.

Write for advertisement rates to:

The Manager "INDIAN AFFAIRS,"
7 Jantar Mantar Road,
NEW DELHI.

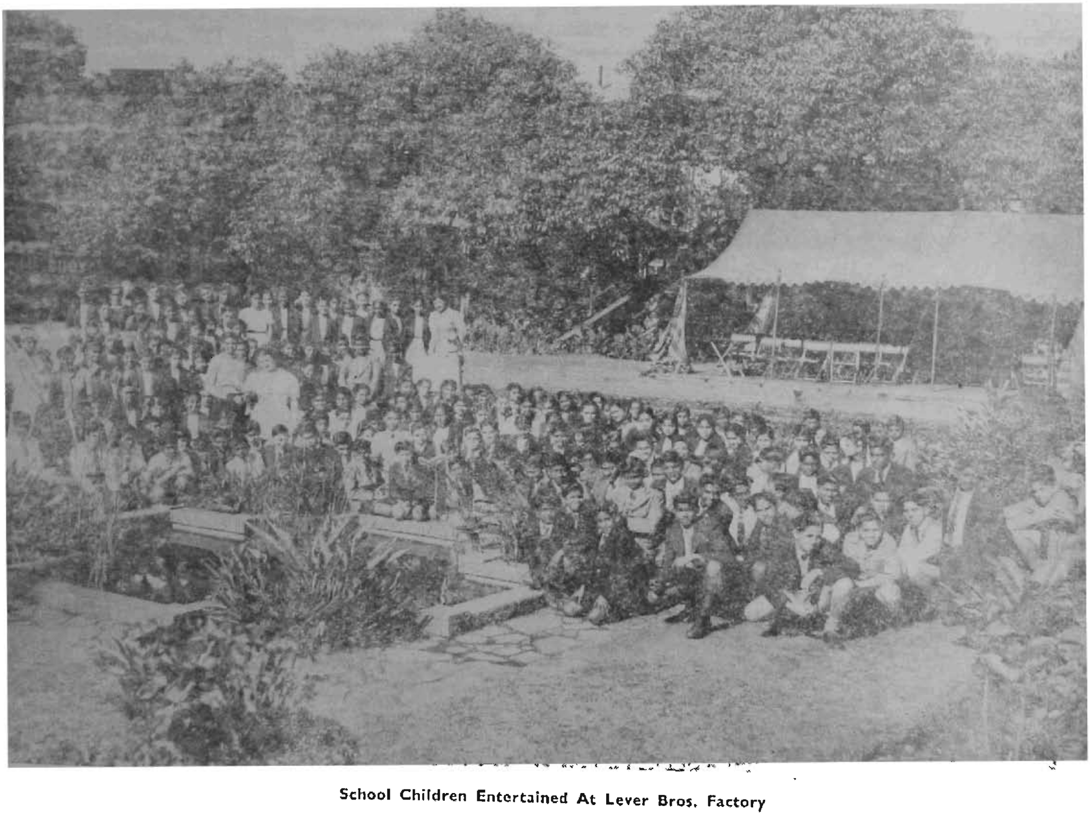

School Children Entertained At Lever Bros. Factory

Books For Sale

Tagore's Literature

Essays, Novels, Poems and Plays

SACRIFICE	(Novel)	5	6
JORA	(Novel)	9	0
MASHI	(Novel)	5	0
LOVER'S GIFT	(Poems)	3	6
CHITRA	(Play)	3	6
STRAY BIRDS	(Short Poems)	3	6
RED OLENDERS	(Play)	4	0
HUNGRY STONES AND OTHER STORIES		5	6
THE HOME AND THE WORLD	(Essays)	6	0
GLIMPSES OF BENGAL	(Essays)	3	9
REMINISCENCES		5	6
POEMS OF KABIR		3	9
POST OFFICE	(Play)	2	6
THE KING OF THE DARK CHAMBER	(Play)	5	0

Obtainable from:

'Indian Opinion'
P. Bag, Phoenix,
Natal.

Golden Number

OF

"INDIAN OPINION"

Souvenir

Of The

Passive Resistance Movement

1906—1914

Price: Four Shillings.

Obtainable From:

"Indian Opinion"
Phoenix, Natal.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and Social Advancement Of Indians In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union	30s.	Annually
" " "	15s. 6d.	Half-yearly
Outside the Union	30s.	Annually
" " "	15s.	Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.

Apply to—

Manager,
Indian Opinion,
Phoenix, Natal.

Kasturba Gandhi Memorial Number

Copies of Kasturba Gandhi Memorial Number can be had at this office at 1s. 3d. including postage.

'Indian Opinion
Phoenix, Natal.

"GOLD MEDAL" QUALITY

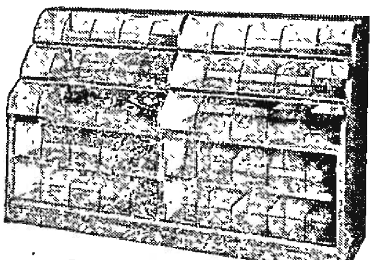

High-Class Display Counters and Showcases, Refrigerator Counters, Wall Units, Fish Fryers, Display Fittings etc

NEW ILLUSTRATERD CATALOGUES ON APPLICATION

ASSOCIATED SHOPFITTERS LTD.

Incorporating Excelsior Shopfitters, Ltd., S.A. Shopfitters, Ltd.
*Awarded Gold Medal, Rand Easter Show.
104 MARSHALL ST. (facing Escom House)
Phone 33-4211/2 Johannesburg. P.O. Box 6501.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે
સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

પુસ્તક ૪૯ મું—અંક ૨૬ | શુક્રવાર તા. જુન ૨૯, ૧૯૫૧. | છુટક નકલ પેની.૬

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. જુન ૨૯ ૧૯૫૧.

રાજકીય હડતાળ કયારે પાડી શકાય?

આફ્રીકનોના નેતા પ્રોફેસર ઝેડ. કે. મેથ્યુસે પોતાના લોકોને ફરિયાદો દુર કરાવવાને રાજકીય હડતાળના શસ્ત્રનો ઉપયોગ કરવા સામે ચેતવણી આપેલી છે. તેમ નહિ કરવાના કારણો તેમણે એ જણાવ્યા છે કે સત્તાધીશોને કાળાના જાનની કશી કીંમત નથી અને તેઓ લાઠી અને બંદુકનો છુટથી ઉપયોગ કરશે અને તેના ભોગ થઇ પડેલાઓ પોતાના જાન ગુમાવશે. અમે માનીએ છીએ કે એવી હડતાળ અમુક શરતોથી પાડી શકાય, પરંતુ કમનસીબે આજે એ શરતોનું પાલન નથી થઇ રહ્યું. અમે મી મેથ્યુસની સાથે મળતા થઇએ છીએ કે જ્યાં સુધી એ શરતોનું પાલન ન થાય ત્યાં સુધી રાજકીય હડતાળને ઉત્તેજન અપાવું નહિ જોઇએ. પરંતુ પ્રોફેસર મેથ્યુસે આપેલાં કારણો સાથે અમે મળતા થતા નથી. ૧૯૧૩ ની સાલમાં રાજકીય હડતાળ પડી હતી જ્યારે હજારો હીંદી મજુરોએ, પુરૂષો પર અને તેર વર્ષની છોકરીઓપર અને સોળ વર્ષના છોકરાઓપર એ વખતની સાઉથ આફ્રિકાની સરકાર તરફથી નાખવામાં આવેલો અન્યાયી અને અમાનુષી પા. ૩ નો કર નાબુદ કરાવવા, કામ છોડી દીધું હતું. પરંતુ એ હડતાળનું નેતૃત્વ લેનાર મહાત્મા ગાંધીજી જેવા અસાધારણ શકિત અને ચારિત્ર ધરાવનારા બાહોશ નેતા હતા. તેમણે જે લોકોને પોતે દોરી રહ્યા હતા તે લોકોનો પુર્ણ વિશ્વાસ અને વફાદારી સંપાદન કર્યાં હતાં એટલુંજ નહિ પરંતુ તેમની સત્યનિષ્ઠા અને પ્રમાણીપણાએ સત્તાધીશોને પણ એટલા આંજી દીધા હતા કે તેમના તરફ બેઅદબી વર્તન ચલાવવાની તેઓની હીંમત જ નહોતી. પોતાના સર્વથા નિઃશસ્ત્ર લોકોપર તેઓની એટલી અસર હતી કે જેટલી નખથી શીખ સુધી શસ્ત્રસજ્જ થએલાં લશ્કરપર મોટામાં મોટા સેનાપતિની પણ કદી નહિ હોય. તેઓ પોતાના લોકોને વફાદાર હતા અને લોકો તેઓને વફાદાર હતા.

આપણામાં આજે નેતૃત્વની ખોટ છે. શું આપણે એક પણ એવો નેતા હોવાનો દાવો કરી શકીએ છીએ ખરા કે જે મહાત્મા ગાંધીજીની અરધી શકતી અને અરધું ચારિત્ર પણ ધરાવતા હોય? તેનો પ્રત્યુત્તર આપણે સખેદ નકારમાંજ આપવો પડશે. અને જો અને જ્યાં સુધી લાગતા વળગતા લોકોમાંથીજ એવા નેતા પેદા નહિ થાય તો અને ત્યાં સુધી એ લોકોને માટે કશી આશા નથી.

આપણે જો હીંસામાં માનતા હોઇએ તો આપણા વિરોધીના કરતાં આપણી પાસે વધારે શસ્ત્રબળ હોવું જોઇએ. પરંતુ એ બળ આપણી પાસે ન હોઇ એ બળથી લડવાનું સાહસ કરવું એ મુર્ખાઇજ ગણાય. જો આપણે અહીંસામાં માનતા હોઇએ તો તેને માટે શસ્ત્ર સજ્જ લશ્કરના કરતાં વિશેષ શિસ્ત પાલનની જરૂર પડે છે. અને વધારામાં અહીંસક લશ્કર પાસે એવું નૈતિક અને આધ્યાત્મિક બળ હોવું જોઇએ કે ગમે તેવાં હીંસક શસ્ત્રને તે નપુંસક બનાવી દે. આવી શકિત લોકોમાં સો ટકા હોવાની આશા રાખવામાં આવતી નથી. પરંતુ જે નેતાઓ નેતૃત્વનો દાવો કરતા હોય તેઓનામાં તો તે અવશ્ય હોવીજ જોઇએ. જે નેતા આ શકિતઓ ધરાવ્યા વિના લોકોને દોરવાનો ડોળ કરે છે તે પોતાના લોકોને ઘોર અન્યાય કરે છે એટલુંજ નહિ પરંતુ તેઓની લડતને ગંભીર હાની પહોંચાડે છે.

આથી જેઓ લોકોને થઇ રહેલા અન્યાયો દુર કરાવવા રાજકીય હડતાળનો માર્ગ લેવાનો વિચાર કરી રહ્યા છે તેઓને અમે ખરા દિલથી ઉપર જણાવી ગયા છીએ એ વસ્તુપર ઉંડો વિચાર કરવાની ભલામણ કરીએ છીએ.

એક મહાન શત્રુની સામે પુરતા પ્રમાણમાં શસ્ત્ર હોયા વગર આપણાથી લડી નહિ શકાય. આત્માનો નાશ કરનારા હીંસક શસ્ત્રોનો ખ્યાલ આપણા મગજમાંથી આપણે સદંતર કાઢી નાખીએ. તેની અજમાયેશ થઇ ચુકી છે અને અનિવાર્ય રીતે નિષ્ફળ નીવડી છે. જગતમાં તેનાથી શાંતી નથી સ્થપાઇ. તેનાથી શાંતીનો સદાને માટે નાશ થઇ રહ્યો છે એટલુંજ નહિ પરંતુ જગતના આત્માનો પણ નાશ થઇ રહ્યો છે. આથી સઘળા સમજદાર લોકોએ એ શસ્ત્રોનો સર્વથા ત્યાગ કરવો જોઇએ. આપણા વિરોધીઓને આપણે સંપુર્ણપણે નિર્ભય કરી દેવા જોઇએ કે કોઇ પણ પ્રકારના હીંસક શસ્ત્રો વગર, અરે, લાઠી સુદ્ધાં પણ રાખ્યા વગર, આપણે તેઓનો સામનો કરીશું અને તેઓ ભલે એ શસ્ત્રો વડે પોતાનાથી થાય તે કરી લે. ગમે તે થાય તો પણ આપણે એક તસુભાર પણ આપણી સ્થિતિમાંથી ડગવાના નથી.

આ શકિત પ્રાપ્ત કરવાને ઘણું રચનાત્મક કાર્ય કરવું પડશે સઘળી બદીઓ, જે આપણી જાતનીજ નહિ પરંતુ આપણા સ્ત્રી છોકરાંઓની નૈતિક અને આર્થીક પાયમાલી કરી રહી છે, હકીકતમાં આપણું આખું સામાજીક જીવન બરબાદ કરી રહી છે, તે દુર કરી આપણું નૈતિક ધોરણ આપણે સુધારવું જોઇએ. એ બદીઓ છે દારૂ, જુગાર અને વ્યભિચાર. ભયંકર પ્રમાણમાં એ બદીઓ વધી રહી છે અને પ્રગતીનો ખ્યાલ પણ કરીએ તે પહેલાં તે સર્વથા નાબુદ થવીજ જોઇએ. બીજું આપણે સ્વાવલંબી બનવું જોઇએ. આપણી જરૂરીયાતો જેટલી ઘટાડી શકાય તેટલી ઘટાડવી જોઇએ. કહેવાતા આધુનિક સુધારાએ આપણે પાયમાલ થઇ જઇએ તેટલી હદ સુધી તે વધારતાં આપણને શીખવેલું છે. જેઓ આપણો સહકાર માનભરેલી રીતે સ્વિકારવા નહિ માંગતા હોય તેઓની સાથે અસહકાર કરવાની આપણામાં તૈયારી હોવી જોઇએ. આપણે જો ગુના નહિ કરતા હોઇએ અને આપણી તકરારોનું સમાધાન આપણી જાતેજ કરી લેતા હોઇએ તો પોલીસ અને અદાલતોની આપણને જરૂર નહિ રહે. બલકે આપણને લાગે વળગે છે તેટલે દરજ્જે સરકારનું આખું તંત્રજ સ્થીર કરી દઇ શકીએ. આ વસ્તુ હીંદની આઝાદીની લડત દરમીયાન હીંદમાં સફળતાથી કરી શકાયું હતું અને અહિ પણ નહિ થઈ શકવાનું કશું કારણ નથી. પછી જો સત્તાધીશો શાંત લોકોપર અત્યાચાર ચલાવવા માંગતા હોય અને નીષ્ઠુરપણે તેઓપર ગોળી ચલાવવા માગતા હોય તો ભલે ચલાવતા. એ તેઓ લાંબો વખત નહિ કરી શકે. છેવટે તેઓને થોભી ગયેજ અને અન્યાયો દુર કર્યેજ છુટકો થશે.

પરંતુ આપણે કંઇ પણ કરી શકીએ અને કંઈ પણ સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી શકીએ તે પહેલાં નેતાઓ જે હોય તેઓએ જાતે સુધરવું પડશે. અને લોકોનો પુર્ણ વિશ્વાસ સંપાદન કરવો પડશે. બુરાંપર પ્રેમથી વિજય પ્રાપ્ત કરીએ. બુરી વસ્તુનો તિરસ્કાર કરીએ નહિ કે બુરૂં કરનારનો. આ અગત્યના સિદ્ધાંતપર આપણી આખી લડત રચાયેલી હોવી જોઈએ. આપણા કોઈ પણ કાર્ય, હડાતાળ સુદ્ધાંની પાછળ કડવાશ કે તિરસ્કારની ભાવના નહિ હોવી જોઈએ તેની પાછળનો હેતુ વિરોધીને નુકસાન કરવાનો કે પીડવાનો નહિ હોવો જોઇએ અને તેમ છતાં એક વખત પગલું લેવાયા પછી ગમે તે ભોગે તેને વળગી રહેવુંજ જોઈએ. પાછળથી રડવા બેસવાનો કશોજ અર્થ નથી. કેમકે આપણી લડત આપણા જાન કરતાં પણ વધારે કીમતી વસ્તુને માટે છે અને હોવી જોઈએ. આપણે કંઇ સત્તાને માટે લડતા નથી.

આપણે માત્ર એકજ વસ્તુ માંગીએ છીએ અને તે આ દેશના ગોરા રાજયકર્તાઓના જેવીજ લાગણીઓ ધરાવનારા સ્વમાન-પ્રિય માનવીઓ તરીકેનો વર્તાવ. અમે નથી ધારતા કે આફ્રિકન કે કોઇ પણ બીન-ગોરો એ કરતાં કશું વિશેષ માંગે છે.

નોંધ અને સમાચાર

ભયંકર બેઠકનો અંત

યુનીયન પાર્લામેન્ટની બેઠક ગયા શુક્રવાર જુન તા. ૨૨ મીના પોતાનું કામ ખતમ કર્યું. બીન-ગોરાઓની દ્રષ્ટિએ આ બેઠક ઇતિહાસમાં સાઉથ આફ્રિકાએ કદી નહિ જોયેલી એવી ભયંકર બેઠક તરીકે લખાઇ જશે. સેપરેટ રેપ્રેઝેન્ટેશન ઓફ વોટર્સ બીલ કલર્ડ લોકોને સીધી રીતે લાગુ પડે છે એકસો વર્ષથી જે હક તેઓ ભોગવી રહ્યા હતા તે તેનાથી છીનવી લેવાય છે. બાન્ટુ ઓથોરીટીઝ બીલ, જે નેટીવોની પ્રતિનિધિ સભા (નેટીવ રેપ્રેઝેન્ટેટીવ કાઉન્સીલ) ને નાબુદ કરનારૂં છે અને જુના વખતની નેટીવોની જાતીઓના ચીફોના હાથમાં સત્તા મુકનારૂં છે, તે બ્રીટીશ અમલ હેઠળ હીંદના દેશી રાજ્યોના ધોરણપર રચાયેલું જણાય છે. હીંદમાં રાજાઓ બ્રીટીશ સરકારની દાસીઓનું કામ કરતા હતા તેઓને પોતાની રઇયતને ચુસવાનો સંપુર્ણ અધીકાર આપવામાં આવ્યો હતો, માત્ર બ્રીટીશ સત્તાને કશી અડચણ નહિ આવવી જોઇએ. એજ વસ્તુ અહીં ચાલી કરી શકશે. એપાર્ટહેડની આખી નીતીની પાછળનો હેતુ ભાગલા પાડી રાજ્ય ચલાવવાનો છે. સપ્રેશન ઓફ કોમ્યુનીઝમ એમેન્ડમેન્ટ બીલ સઘળાને સમાનપણે લાગુ પડે છે પરંતુ તેની રૂએ સૌથી વધારે દુઃખ ભોગવનારા મતાધિકાર અને અવાજ વગરના બીન-ગોરાઓ જ થઇ પડશે. આ બેઠકમાં ઇશ્વરને નામે ઇશ્વરની વીરૂદ્ધના કૃત્યો થયાં છે. બીનગોરાઓ માટે તો લોકશાસન જેવી કશી વસ્તુ હસ્તી જ ધરાવતી નથી. પરંતુ જે ગોરાઓ લોકશાસનના સંપુર્ણ આશિર્વાદ ભોગવતા આવેલા છે તેઓમાંના પણ મોટા વર્ગને તે પોતાના હાથમાંથી સરી પડી રહ્યું હોવાની ચીંતા થઇ પડી છે. બન્ને પક્ષે ની લડાઇમાં-કેમકે ચાલુ બેઠકમાં એ સીવાય બીજું કશું નથી થયું-બીન ગોરાઓ, જેઓને લોકશાસનના આશિર્વાદ હજુ ભોગવવાના છે, તેઓનું શું થશે એ ઇશ્વરજ જાણે. બીન-ગોરાઓનું ભલે ગમે તે થાય, તેઓને માટે રહેવાને ઘરો હોય યા નહિ, તેઓ અપોષણથી અને ક્ષયથી મરતા હોય યા નહિ, એટલી વસ્તુ આ બેઠકમાં ચોકસ કરી લેવામાં આવી છે પાર્લામેન્ટના સભ્યોને કાયદેસર વધારાનું એલાવન્સ મળે અને પેનશન મળે.

એપાર્ટહેડ અથવા મોત

વોશીંગ્ટનની સાપા રોઇટરનો જુન તા. ૨૧ મીનો નીચે પ્રમાણેનો સંદેશો આ દેશના લોકોને રસપ્રદ થઇ પડશે: "ડો. પરસી જુલીયન નામના એક નીગ્રો રીસર્ચ કેમીસ્ટને, ઓકપાર્કના ગોરાઓના એક ફેશનેબલ લત્તામાં આવેલા પોતાના નિવાસસ્થાનમાંથી તે ચાલ્યો નહિ જાય તો તેનું મોત થશે એવી ધમકી આપનારો એક કાગળ મોકલવામાં આવ્યો છે તેની તપાસ ખાતું તપાસ કરી રહી છે. તપાસ ખાતાનો એક અમલદાર જણાવે છે કે જુલીયને એક વર્ષ પર ઓકપાર્કના આ કેવળ ગોરાના લત્તામાં ઘર ખરીદ કર્યું ત્યારથી તેને અને તેનાં કુટુમ્બને ત્યાંથી ભગાડવાના અનેક પ્રયાસો થયા છે. ગયે અઠવાડીએ એક કારમાંથી તેના ઘર સામે ડાઇનામાઇટનો એક બોમ્બ ફેંકવામાં આવ્યો હતો, તે ઘરને નહિ લાગતાં બાગમાં ફુટ્યો. છ મહિનાપર ઘરને બાળી મુકવાના બે વખત પ્રયત્નો થયા હતા, તેમાંનો એક ગ્યાસતેલના બોમ્બથી થયો હતો.

અમેરીકામાં એપાર્ટહેડ સામે હબશીઓની લડત

અમેરીકાના એટલાન્ટા શહેરમાં ત્યાંના નીગ્રો નેતાઓએ કહેલું જણાવાય છે કે સાઉથ કેરોલાયનામાં સેગ્રેગેશનની નીતી મંજુર કરનારો ફેડરલ કોર્ટે ચુકાદો આપેલો હોવા છતાં દક્ષિણમાંથી સેગ્રેગેશનના પ્રતિબંધોને તોડી પાડનારી લડત તેઓ ચાલુ રાખશે. ગયા શનીવારે ફેડરલ કોર્ટના ત્રણ જડજોએ સાઉથ કેરોલાયનામાં નીશાળોમાં સેગ્રેગેશન સામે થએલા એક મુકદમામાં સેગ્રેગેશનના વીરોધીઓની વીરૂદ્ધમાં ચુકાદો આપ્યો હતો. રંગવર્ણીઓની ઉન્નતિ કરનારી રાષ્ટ્રીય સંસ્થા, નેશનલ એસોસીએશન ફોર ધી એડવાન્સમેન્ટ ઓફ ધી કલર્ડ પીપલના કાર્યકર્તાઓએ જણાવ્યું છે કે તેઓ તેવાજ મુકદમા વરજીનીયા અને જ્યોરજીઆમાં પણ કરશે. સાઉથ કેરોલાયનાના ચુકાદા સામે અપીલ કરવામાં આવશે.

હિંદના અખબારો હડતાળ પાડશે

હીંદના બંધારણમાં અખબારોની સ્વતંત્રતાપર પ્રતિબંધ મુકનારા કરવામાં આવેલા સુધારા સામે વીરોધ દર્શાવવા અખિલ ભારતીય અખબારોના તંત્રીઓની મુંબઇમાં મળેલી ખાસ પરિષદે જુલાઇ તા. ૧૨ મીના દૈનીકોનું પ્રકાશન બંધ રાખી એક દિવસની હડતાળ પાડવાનો ઠરાવ કર્યો છે. બંધારણના સુધારાને તંત્રીઓએ વીચાર દર્શાવવાની સ્વતંત્રતામાં અન્યાયી અને ગેરવાજબી દખલગીરી તરીકે વર્ણવ્યો. પરિષદે સેન્ટ્રલ અને સ્ટેટ પ્રેસ એડવાઇઝરી કમીટીઓનું કામ મોકુફ કરવાનું ઠરાવ્યું છે. હીંદના અખબારો અને અખબારોને લગતા કાયદાઓની તપાસ કરનારી સઘળી સરકારી કમીટીઓનો બહિષ્કાર કરવાની દરખાસ્તનો વીચાર કરવા પરિષદની સ્ટેન્ડીંગ કમીટીને ભલામણ કરી છે. જાહેર પ્રજાપર સ્થિતિની ગંભીરતા ઠસવવા તંત્રીઓએ રોજના પોતાના અગ્રલેખના મથાળાં નીચે નીચે પ્રમાણેના શબ્દો છાપવાનું ઠરાવ્યું છે: "વીચારો દર્શાવવાની સ્વતંત્રતા અમારો જન્મસિદ્ધ હકક છે અને બંધારણમાં તેનાં સંપુર્ણપણે સુરક્ષિત કરવામાં નહિ આવે ત્યાં સુધી અમે જપીશું નહિ."

રાજકીય હડતાળ સામે આફ્રીકનો ને તેઓના નેતાઓની ચેતવણી

આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસના કેપ પ્રાંતિક વીભાગના પ્રમુખ પ્રોફેસર ઝેડ. કે. મેથ્યુસે ગયા સોમવારે કેડોક (કેપ) ખાતે, જે લોકો રાજકીય હડતાળોથી જ અન્યાયોનો સામનો કરવાનો વીચાર કરનારા છે તેઓથી ચેતતા રહેવાની પોતાના લોકોને સુચના કરી હતી. તેમણે કહ્યું: "જેઓ પોતાના લોકોનું હિત ચાહે છે તેઓએ આમાર સુધીમાં પાડવામાં આવી ચુકેલી રાજકીય હડતાળોના પાડેનો ધ્યાન પુર્વક વીચાર કરવો જોઇએ. "આપણી સામેના બળોનો પુરો ખ્યાલ નહિ કરવો એ મુર્ખાઇ જ ગણાય," પ્રોફેસર મેથ્યુસે કહ્યું કે: વીરોધ દિનના દેખાવોમાં ભાગ લઇને હજારો આફ્રીકનો પોતાનું સર્વસ્વ હોમી દેવા તઇયાર થઇ જાય એ બતાવે છે કે તેઓ કેટલી નીરાશામાં ડુબી ગયા છે. જો કે સરકારની આફ્રીકનો વીરૂદ્ધ નીતીએ આપણા લોકોને મરણીયા થઈ જવાને પુરતાં કારણો આપેલાં છે છતાં આવાં પગલાંના પરિણામોના લોકો નીરંકુશપણે ભોગ ન થઇ પડે એ અત્યાવશ્યક છે. એ યાદ રાખવું જોઇએ કે સાઉથ આફ્રીકા જેવા દેશમાં જ્યાં શાંતીમય દેખાવોને પણ લાઠી અને બંદુકો ચલાવવાને સારૂં બહાનું ગણવામાં આવે છે, ત્યાં રાજકીય હડતાળ એ કંઇ પીકનીક જેવી વસ્તુ નથી. આ દેશમાં જ્યાં આફ્રીકનના જાનની કશી કીંમત નથી એવું જાણનાર નેતાએ આફ્રીકનના જાનમાલને નુકસાન થાય એવો વગર વીચાર્યે ઠરાવ નહિ કરવો જોઇએ.

પ્રતિષ્ઠિત ઝુલુ નેતાનું અવસાન

ડો. પી. કા. આઇ સેમે જુન તા. ૭ મીના ૭૧ વર્ષની વયે જોહાનીસબર્ગમાં મરણ પામ્યા. તેઓ ઓકસફર્ડ અને કોલમ્બીયા યુનીવર્સીટીના ગ્રેજ્યુએટ હતા અને ઝુલુ રાજવી કુટુમ્બના હતા. એક જાણીતા એટર્ની હતા. તેમની દફન ક્રીયામાં બે હજાર ઉપર લોકોએ હાજરી આપી હતી. ધાર્મીક ક્રીયા એન્ડરસન સ્ટ્રીટપર આવેલા સેન્ટ સીપ્રીયન ચર્ચમાં થઇ હતી. બહારના લોકો સાંભળી શકે તેટલા માટે લાઉડ સ્પીકરો ગોઠવાયાં હતાં. મૃતદેહને આખી રાત ચર્ચમાં રાખવામાં આવ્યા બાદ સવારે બાન્ટુમેન્સ સોશીયલ સેન્ટરમાં પ્રજા તરફથી અંજલી માટે લઇ જવામાં આવ્યો હતો. પંદર જણે ભાષણો કર્યા હતાં. ત્યાર બાદ સેન્ટ સીપ્રીયન ચર્ચમાં જોહાનીસબર્ગના બીશપ રેવરન્ડ એમ્બ્રોઝ રીવ્ઝે ધાર્મીક ક્રીયા કર્યા બાદ ન્યુ કલેરેન કબરસ્તાનમાં દફનાવવામાં આવ્યો હતો. ૭૦ ઉપર કાર અને ૧૬ બસો ભરી લોકો સ્મશાનયાત્રામાં ગયા હતા.

આફ્રિકામાં આવતી જાગૃતી

જોહાનીસબર્ગના 'સ્ટાર'નો પોર્ટ એલીઝાબેથનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે શહેરોમાં આફ્રીકનો માટે નીશાળોના

અભાવના કારણે આફ્રીકન યુવાનોના થઇ રહેલા પતનથી ચીંતા પામી આફ્રીકન નેતાઓએ આખા યુનીયનમાં આફ્રીકન નીશાળોમાં વધારાના વર્ગો બાંધવાનું સાહસિક પગલું લેવાનું ઠરાવ્યું છે. આફ્રીકન સ્ત્રીઓની નેશનલ કાઉંસીલનાં પ્રમુખ મી. એમ. ટી. સોગાએ અખબારી મુલાકાતમાં જણાવ્યું હતું કે આ યોજનાને માટે પ્રત્યેક ઉમરલાયક આફ્રીકન પાસેથી એક એક શીલીંગ ઉઘરાવી ત્રણ લાખ પાઉન્ડ ઉભા કરવાની જરૂર પડશે. આશા રાખવામાં આવે છે કે સરકાર તરફથી એટલીજ બીજી રકમ આપવામાં આવશે. ફાળો નવેમ્બર ૩ જીના શરૂ થશે.

આ વસ્તુ આફ્રીકનોને માટે પ્રશંસનીય છે. પરંતુ સરકારને એથી બહુ ગર્વ લેવાનું કારણ નથી. આફ્રીકનો યુનીયનના સૌથી વિશેષ ચુસાયેલા લોકો છે અને પ્રમતીની સગવડો તેઓને સૌથી ઓછી પુરી પાડવામાં આવી છે.

પશ્ચિમ સુધારાને વિષે આફ્રીકનનો મત

સેન્ટ ફેથ્સ મીશનના રેવરન્ડ એ. એચ. ઝુલુએ ડરબનમાં રોટરી લંચમાં ભાષણ કરતાં કહ્યું હતું કે આફ્રીકન ધીમે ધીમે સમજવા લાગ્યો છે કે પશ્ચિમ સુધારો સ્વાર્થથી પતિત થયો છે અને પશ્ચિમ સત્તા પોતાની રઇયતની ખરી સુખાકારીની યોજના કરવાની પોતાની ફરજ સમજતી નથી. આફ્રીકનનું ભવિષ્ય શું થવાનું છે એ કોઇ નથી જાણતું. અમુક શરતો પાળવામાં આવે તો સાઉથ આફ્રીકામાંજ નહિ પરંતુ દુનીયાના લોકોમાં પોતાનું સ્થાન લેવાની તેનામાં શકિત રહેલી છે. તેના વિકાસને માટે તેને તકો મળવી જોઇએ. એ રીતે સાઉથ આફ્રીકામાં સુખરૂપ ભવિષ્યનો કાયમનો પાયો રોપી શકાશે. એ કાર્યમાં નીષ્ફળ નીવડીશું તો ગંભીર કલહ અને અંધાધુંધી પ્રવર્તશે.

પાર્લામેન્ટની હાલની સ્થિતિ

યુનીયન પાર્લામેન્ટની હાલની સ્થિતિ એ છે કે સાઉથ-વેસ્ટ આફ્રીકાથી છ વધારાના પ્રતિનિધીઓ આવવાથી ચાલુ વર્ષમાં ધારાસભામાં ૧૫૯ સભ્યો થયા હતા અને સેનેટમાં ૪૮ થયા હતા. સેપરેટ રેપ્રેઝેન્ટેશન ઓફ વોટર્સ એકટની રૂએ હવે ચાર વધારાના કલર્ડ લોકોનો પ્રતિનિધીઓ ધારાસભામાં અને એક વધારાના કલર્ડનો પ્રતિનિધી સેનેટમાં થશે.

લોકશાસનના નીયમો નેશનલીસ્ટોને મન શ્રાપ

નેટીવોના પ્રતિનિધી માસીસ એમ. એસ. બેલીંજરે જોહાનીસબર્ગમાં યુનાઇટેડ પાર્ટીની પાર્કટાઉનની સ્ત્રીઓની શાખા સમક્ષ ભાષણ કરતાં કહ્યું હતું કે પાર્લામેન્ટની આ વખતની બેઠકમાં કલર્ડ ફ્રેન્ચાઇઝ બીલ અને સપ્રેશન ઓફ કોમ્યુનીઝમ એમેન્ડમેન્ટ બીલે લોકશાસનના સીદ્ધાંતો અને તેના પાલન પ્રત્યેની નેશનલીસ્ટોની વલણને તેના નગ્ન સ્વરૂપમાં ખુલ્લી પાડી હતી. તેઓએ નિઃશંકપણે સ્પષ્ટ કરેલું છે કે લોકશાસનનું તંત્ર જે ધારા ધોરણ સર ચાલવું જોઇએ તેને જ્યાં સુધી તેઓ સત્તામાં છે. ત્યાં સુધી શ્રાપ સમાન ગણે છે. "જ્યાં સુધી તેઓ સત્તામાં છે. એ શબ્દો મેં સમજ પુર્વક વાપરેલા છે. ધારા ધોરણને ઉથામવાના અથવા નાગરીકોના હકો પર કાપ મુકવાના કંઈ પણ પ્રયત્નો થાય તો તેની તેઓના જેટલી કોઇ પણ ઓપોઝીશન પાર્ટીએ ટીકા કરેલી નથી. પરંતુ જેવા નેશનલીસ્ટો સત્તામાં આવ્યા તેવીજ તેઓની વલણ બદલાઇ ગઇ અને હવે તેઓની વલણ એવી છે કે "જે વસ્તુને અમે દેશને માટે સારી ગણીએ તે તુરત જ થવી જ જોઇએ. તેને ખાતર તેઓએ વચન ભંગ કર્યાં, અદાલતની સત્તાની ઉપર વટ ગયા અને વાણી સ્વાતંત્ર્યનો નાશ કર્યો. હવે આપણે શાની બાંહેધરી પર મદાર બાંધી શકીએ? આ આપણા જીવનની રીત છે."

બીન-ગોરાઓની સેનેટર બ્રુકસે કરેલી હિમાયત

નેટીવોના પ્રતિનિધી સેનેટર ડા. ઇ. એચ. બ્રુકસે બીન-ગોરાઓની સુખાકારીને માટે બનતું સઘળું કરવાની અને નેટીવોની કેળવણીને ખાસ ધ્યાન દેવા સરકારને આગ્રહભરી વીનંતી કરી હતી. તેમણે કહ્યું કે નેટીવોને લાગી રહ્યું કે તેઓની પ્રગતીનો માર્ગ રોકી દેવામાં આવ્યો છે.

નાણા ખાતાના પ્રધાન મી. સી. એન. સી. હેવેંગાએ જવાબમાં કહ્યું કે "હર્ટ્ઝોગની નીતીને હું માનું છું કે બીન-ગોરાઓને દેશના રાજતંત્રમાં અસરકારક અવાજ હોવો જોઇએ. તેઓને આપેલું છે તે પાછું લઇ લેવાને આપણે કશું કરવું નહિ જોઇએ." સેનેટર બ્રુકસે કહ્યું કે ૧૯૩૬ માં તેઓને આપવામાં આવેલી ત્રણ વસ્તુઓમાંની એક તો લઇ લીધી—તે છે નેટીવ રેપ્રેઝેન્ટેટીવ કાઉન્સીલ. અને બીજી લઇ લેવાવાના જોખમમાં છે—તે છે ધારાસભામાં તેઓના ત્રણ પ્રતિનિધીઓ. મી. હેવેંગાએ કહ્યું કે નેટીવ રેપ્રેઝેન્ટેટીવ કાઉન્સીલ એ કંઈ અગત્યનાં સમાધાનની વસ્તુ નહોતી અને તેની નબુદીને માટે નેટીવો પોતે જ જવાબદાર છે. જે બાબતને વીષે સેનેટરે જોખમ દર્શાવ્યું છે તેને વીષે શું થશે એ હું કહી શકતો નથી હું એ લઇ લેવાના પક્ષમાં નથી. મારા મતની એ વિરૂદ્ધ છે."

ડા. મલાન અને મી. હેવેંગાનું સંયુકત નીવેદન

નેશનલીસ્ટ પાર્ટીના લીડર વડા પ્રધાન ડા. ડી. એફ. મલાન અને આફ્રીકાનર પાર્ટીના લીડર મી. એન. સી હેવેંગાએ એક સંયુકત નીવેદન કર્યું છે જેમાં જણાવ્યું છે કે:

બન્ને પાર્ટીઓ વચ્ચે ફળદાયી સહકાર થયા બાદ અમે માનીએ છીએ કે હવે એ બન્નેનું જોડાણ કરવાના સક્રીય પગલાં લેવામાં આવવાં જોઇએ. આથી અમારી બન્ને પાર્ટીઓને એવાં જોડાણના પગલાં ચાલુ વર્ષમાંજ લેવાની ભલામણ કરવાનું અમે ઠરાવ્યું છે. પાર્ટીઓની કોંગ્રેસો મળે તે પહેલાં તેની વીધી અમે નકકી કરીશું અને જોડાણના જરૂરી પગલાં લેવાને કોંગ્રેસોને તેની ભલામણ કરીશું. આપણા સહકારના પરિણામે આપણે જે છિન્નભિન્ન, નપુંસક અને પીડીત દશામાં પડયા હતા તેમાંથી આપણે ફરી પાછા મુકત થયા છીએ. આપણું સ્વમાન પાછું મેળવ્યું છે અને એવી એકતા અને બળ પ્રાપ્ત કર્યાં છે કે જેથી સાઉથ આફ્રીકાને માટે ન્યાય અને આર્થીક વીકાસના ધોરણે સુરક્ષિતાના નવા યુગની સ્થાપના કરવા સમર્થ થયા છીએ. આથી આપણે આશા રાખીએ છીએ કે જે સહકારે આપણામાં એકતા સ્થપાવાની શકયતા ઉત્પન્ન કરી છે તે આપણે નીભાવી રાખીશું એટલું જ નહિ પરંતુ આપણા લોકોની સેવામાં વધારે સંગઠીત અને શકિતશાળી બનીશું."

બીન-ગોરાઓમાં મરણ પ્રમાણ

સાઉથ આફ્રીકન ઇન્સ્ટીટયુટ ઓફ રેસ રીલેશન્સ તરફથી નીચે પ્રમાણેનું નિવેદન બહાર પાડવામાં આવ્યું છે

કેપટાઉન શહેરમાં તા. ૩૦ જુન ૧૯૪૯ નાં પુરાં થએલાં વર્ષ દરમીયાન થએલાં મરણોનું સામાન્ય પ્રમાણ ૧૯૧૩ માં મ્યુનીસીપાલીટીઓનું એકીકરણ થયું ત્યાર બાદ ઓછું છે. આ ખબર તંદુરસ્તી ખાતાંના અમલદારે બહાર પાડયા છે. વધારેમાં આ શહેરમાં બીન-ગોરાઓમાં બાળમરણ પ્રમાણ પણ કદી નહિ હતું તેટલું ઓછું છે.

આ વસ્તુ જો કે ઘણીજ સંતોષજનક છે છતાં એ નોંધ લેતાં ખેદ થાય છે કે બીન-ગોરાઓમાં થતાં ૫૦ ટકા મરણો અટકાવી શકાય એવાં હોય છે.

આ મરણો બીન ગોરાઓના ગરીબ વર્ગો અનારોગ્ય ઝુંપડાંઓમાં ગીચોગીચ રહેતા હોય છે તેને લીધે થાય છે. ક્ષયરોગ, જે બીન-ગોરાઓમાં ૨૭ ટકા મરણોને માટે જવાબદાર છે, ઝાડા જે ૧૨·૮ ટકા મરણોને માટે આભારી છે અને બ્રોંકાઇટીસ અને ન્યુમોનીયા જે ૧૦·૪ ટકા મરણને માટે આભારી છે, તે સઘળાં જો અટકાવી નહિ શકાય તો પણ તેનાપર અંકુશ તો મુકીજ શકાય. તેમ છતાં અવલોકનના વર્ષ દરમીયાન તેથી ૧૮૯૨ મરણ થયાં છે.

ગીચતા, જે ગરીબોમાં એક ગંભીર સવાલ થઇ પડેલો છે. તેને કેપટાઉનમાં આફ્રીકનોની વસતીના વધારાથી વેગ મળેલો છે અને તંદુરસ્તી ખાતાંના અમલદારના મત પ્રમાણે તે બીન-ગોરાઓમાં ક્ષયના રોગના ૨૫૬ નવા દરદીઓને માટે જવાબદાર છે. રહેણીના ખરચમાં થએલો વધારો અને તેથી એ રોગને અટકાવનારો ખોરાક ગરીબોને નહિ મળવાથી આ પરિણામ આવ્યું છે.

રોગ અટકાવવાના મજબુત પગલાં લેવાથી અને ઇસ્પીતાલની સગવડો પુરી પાડવાથી બીન-ગોરાઓમાં મરણ પ્રમાણ સારા પ્રમાણમાં ઘટાડી શકાય.

આફ્રીકનો બેપરવાઇથી થતી ધરપકડ

દર માસ નિર્દોષ આફ્રિકનોની મોટી સંખ્યા ઓછામાં ઓછા બે દિવસ જેલમાં ગાળે છે, કેમકે સાઉથ આફ્રિકાની પીનલ રીફોર્મ લીગ તરફથી બહાર પાડવામાં આવેલા હેવાલની રૂએ પકડવામાં આવેલા ૫૦ ટકા જેટલા આફ્રિકનોને નિર્દોષ ઠરાવી છોડી મુકવામાં આવે છે.

ઘણા આફ્રીકનોને આથી પોતાને માટે ન્યાય જેવી વસ્તુ નથી એવી ખાત્રી થાય તેમાં કશી નવાઇ નથી. કેમકે કાયદા મુજબ જો કે કેસની સુનવણી થાય તેની પહેલાં ૪૮ કલાક પકડાયેલાઓને બંધનમાં રાખવાનું ઠરાવાયું છે છતાં ખરી રીતે એ કરતાં ઘણો લાંબો વખત તેઓને બંધનમાં રાખવામાં આવે છે.

પકડાયેલા ઘણા લોકો નિર્દોષ ઠરે એ સ્વાભાવિક છે પરંતુ તેવાઓની સંખ્યા જ્યારે ૫૦ ટકા જેટલી થઇ જાય ત્યારે દેખીતું છે કે કયાંક ગંભીર ખામી હોવી જોઇએ. આથી આફ્રીકનોને ન્યાયની અદાલત પ્રત્યેનું માન ઘટી જાય છે એટલુંજ નહિ પરંતુ દેશને આર્થીક તેમજ માનવ શકિતની પણ ખોટ થાય છે. ઉમેદ રાખવામાં આવે છે કે આવી ધરપકડોમાં ઘટાડો કરવાના પગલાં લેવામાં આવશે.

—હીંદ અને સોવીયેટ યુનીયન વચ્ચે વેપારના કરાર થયા છે જેથી રશીયાથી હીંદ એક લાખ ટન ઘઉં મોકલવામાં આવશે. તેના બદલામાં હીંદ રશીયાને છુટથી વેચાતો હીંદનો માલ મોકલશે.

હિંદના ખબરો

હીંદને મળેલી ચાલતાં નર્સીંગ વેનની ભેટ

જુન તા. ૧૪મીના લંડન ખાતે ઇન્ડિઆ હાઉસમાં હીંદના આરોગ્ય મંત્રી રાજકુમારી અમૃતકોરને કાઉન્ટેસ માઉન્ટબેટન તરફથી ન્યુ દિલ્હીમાં કોલેજ ઓફ નર્સીંગને હીંદના દુરના ગામડાંઓમાં વાપરવાને ખાસ બનાવેલાં ચાલતાં નર્સીંગ વેનની ભેટ આપવામાં આવી હતી. ગયે વર્ષે કાઉન્ટેસ માઉંટ બેટને પાઉન્ડ ૧૦૦૦ની ઉદાર રકમ ભેટ આપી હતી જેનાથી આ બની શકયું છે. એ પ્રસંગે ભાષણ કરતાં હાઇ કમીશનરે કાઉન્ટેસ મેન્ટબેટનનો આભાર માની આરોગ્યના ક્ષેત્રમાં હીંદે કરેલી પ્રગતીનું અવલોકન કર્યું હતું. રાજકુમારીએ કહ્યું કે વેન ગ્રામ્ય લત્તાઓમાં જશે જ્યાં નર્સો તેને ગામડાઓમાં લઇ જવાની રાહ જોઇ રહી છે. વેનને "એડવીના માઉન્ટબેટન" નામ આપવામાં આવ્યું છે જે યોગ્ય જ છે કેમકે કાઉટેસ માઉન્ટબેટને પહેલાં પા. ૧૦૦૦ ની ભેટ આપી હતી જેથી આ સાહસ સફળ થઇ શકયું. હીંદ આઝાદ થયું તે પહેલાં કાઉન્ટેસ માઉન્ટબેટનનાં પરિશ્રમથી નર્સીંગ કોલેજ હસ્તીમાં આવી હતી જેમાંથી ઘણી સ્ત્રીઓ તાલીમ મેળવી શકી છે. હીંદમાં નર્સીંગને માટે હીંદી સ્ત્રીઓની આશ્ચર્યજનક સંખ્યામાં ભરતી થઇ છે જે કાઉન્ટેસ માઉન્ટબેટને કહ્યું કે રાજકુમારીનીજ મહેનતને સૌથી વિશેષ આભારી છે. સર ચુનાલાલ મહેતાએ વેનને માટે શસ્ત્રો ખરીદવાને પા. ૩૦૦ની ભેટ આપી છે.

મહાત્મા ગાંધી સ્મારક

ગાંધી રાષ્ટ્રીય સ્મારક નિધિના ટ્રસ્ટીઓએ મહાત્મા ગાંધીના સ્મારકને માટેની યોજનાની રૂપરેખા બહાર પાડી છે રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ ઉપરાંત ટ્રસ્ટ કેટલાંક વ્યવહારૂ સ્મારકો સ્થાપવાનો ઇરાદો રાખે છે. મહાત્મા ગાંધીને જેની સાથે સંબંધ હતો તેવાં અગત્યનાં સ્થળોને, તેમના પત્રવ્યવહારને સંગ્રહી રાખવામાં આવશે. ગાંધી સંગ્રહ સ્થાન સ્થાપવામાં આવશે અને તેમને વિષેની ડોકયુમેન્ટરી ફીલ્મો ઉતારવામાં આવશે. આ યોજનાના બે ભાગ છે મધ્યસ્થ સરકારે સંભાળવાનો અને રજવાડાઓએ સંભાળવાનો. તેને માટેના ખર્ચની પણ એજ રીતે વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે. મધ્યસ્થ સરકાર સંગ્રહ સ્થાન સ્થાપશે અને તેને નિભાવશે અને સાબરમતી, સેવાગ્રામ જેવાં સ્થળો જેની સાથે ગાંધીજી નીકટ સંબંધ ધરાવતા હતા તેને નિભાવશે. વધારામાં જુદાં જુદાં સ્થળોએ અંગ્રેજી, હીંદી અને તે તે સ્થળની ભાષાઓમાં લખાણો સાથે સ્મારક સ્થંભો અથવા બીજાં કોઈ સ્મારકો ઉભાં કરવામાં આવશે.

ટ્રસ્ટે રકતપીતના રોગને અંગેની શોધખોળ કરવાને અને એ રોગ નાબુદ કરવા એક મથક સ્થાપવાનું ઠરાવ્યું છે. ગાંધીજી પોતાના જીવનના છેલ્લાં વર્ષોમાં તેમાં ઉંડા રસ લઇ રહ્યા હતા તેના સ્મરણાર્થે તે સ્થાપવામાં આવશે. અખીલ ભારતીય ધોરણ પર તેની વ્યવસ્થા કરવામાં આવશે. આ રોગના નીવારણ માટે કામ કરી રહેલી સઘળી સંસ્થાઓ સાથે સહકાર કરી આ કાર્ય કરવામાં આવશે. અને તેને માટે પંદર જણની ખાસ બોર્ડ નીમાશે. રજવાડાઓનું કામ ગામે ગામ નિઃસ્વાર્થી કાર્યકર્તાઓ તઇયાર કરવા તાલીમના મથકો સ્થાપવાનું રહેશે. એ મથકો "ગાંધી ઘર"ના નામથી ઓળખાશે.

અનાજની સ્થિતિમાં સુધારો

હીંદના વડા પ્રધાન શ્રી. નેહરૂએ દિલ્હી ખાતે અખબારી પરિષદમાં હીંદમાં અનાજની સ્થિતિ સંબંધી પુછાયેલા પ્રશ્નોના જવાબમાં મધ્યસ્થ અને રીયાસતી સરકારોએ એ સંબંધમાં લીધેલાં પગલાંઓ વીષે જણાવ્યું હતું. તેમણે કહ્યું કે એ સઘળાંના પરિણામે કટોકટીની સ્થિતિ ઉભી થતાં અટકાવાઈ છે અને દુષ્કાળ હવે નહિ પડે. જો કે લોકોને દુઃખો ભોગવવા નહિ પડે અથવા અપોષણની સ્થિતિ નહિ વર્તે એવી હું ખાત્રી આપી શકતો નથી. અહિ તહી વ્યકિતગત લોકો ભુખે મરવાનો સંભવ રહે છે. એ રીતે લોકોને મરતાં આપણે અટકાવવા જોઇએ. એટલું હું ખાત્રીપુર્વક કહી શકું છું કે આવું મોટા પાયાપર નહિ બને. દુકાળ અને ભુખમરો અટકાવવાને અમે અમારૂં બનતું સઘળું કરીશું. છેલ્લાં થોડા મહિના થયાં બીહારમાં અનાજની સ્થિતિ ઘણી સુધરી છે. બહારથી ઘણું અનાજ આવ્યાથી એ બની શકયું છે. સરકાર ૧,૦૫,૦૦૦થી ૧૧૦,૦૦૦ ટન જેટલું અનાજ દર માસ બીહાર મોકલે છે જે તેની સાધારણ માંગ કરતાં વધારે છે. આથી બીહારમાં ભાવો સામાન્ય રીતે ઘટયા છે જે સારી નિશાની છે. શ્રી. નેહરૂએ કહ્યું કે બીહારમાં સસ્તા ભાવે અનાજ પુરૂં પાડનારી ૬૪૯૦ દુકાનો ચાલી રહી છે જે ૧૩ લાખ ઉપર વસતીને અનાજ પુરૂં પાડે છે. તેમાંની ૩૧૦૦ દુકાનો ગામડાંઓમાં છે આ દુકાનોમાંથી અઠવાડીયાનાં ૨૨૦૦૦ ટન અનાજનો ઉઠાવ થાય છે.

ઈરાનની તેલના કારખાનાઓની તકરાર

ઇરાનમાં તેલના કારખાનાઓનું રાષ્ટ્રીયકરણ કરવાની બાબતમાં વડા પ્રધાને જણાવ્યું કે હીંદ એ બાબતમાં રસ લઇ રહ્યું છે તેના અનેક કારણો છે. ઇરાન એક પડોશી દેશ છે જેની સાથે હીંદનો મીત્રતાભર્યો સંબંધ વર્તી રહ્યો છે અને તેથી ત્યાં બની રહ્યું છે તેમાં તે રસ લે છે. બીજું કારણ એ કે તેનાથી જગતની શાંતી જોખમમાં આવી પડવાનો ભય રહે છે. આથી હીંદ ઇચ્છે છે કે તેનું શાંતીભર્યું સમાધાન થઇ શકે. તેલના ઉદ્યોગનું રાષ્ટ્રીયકરણ થાય તેમાં હીંદની સહાનુભુતી છે.

કાશમીરના સવાલપર શ્રી. નેહરૂ

ન્યુ દીલ્હીમાં અખબારી પરિષદ સમક્ષ હીંદના વડા પ્રધાન શ્રી. નેહરૂએ જણાવ્યું હતું કે કાશમીરના સવાલપર હીંદ પાકીસ્તાન સાથે લડવા નથી માંગતું તેમ જે હદમાં લડાઇ બંધ થઇ છે તે હદમાં કંઇ પણ લશ્કરી પગલાંથી ફેરફાર કરવા નથી માંગતું જો કશી પણ તકરાર ઉભી થશે તો તે હીંદથી નહિ થાય. તેમણે વધુમાં જણાવ્યું કે ડૉ. ગ્રેહેમ કે કોઇ પણ પ્રતિષ્ઠિત વ્યકિત અહીં આવશે તો અમે તેમના પ્રત્યે પુર્ણ સભ્યતાથી વર્તીશું. તેમના માનમાં વાજાં વગાડવાનો સવાલ નથી. વાતો કરવાનો સવાલ છે. સીકયોરીટી કાઉન્સીલે પસાર કરેલો ઠરાવ અમે અમુક કારણોસર સ્વિકારતા નથી અને તે કારણે અમે તેને પાળવાનાં નથી એ વસ્તુની ચોખવટ કર્યા બાદ તે જે કંઈ પણ બાબતની અમારી સાથે ચર્ચા કરવા માંગતા હશે તે સભ્યતાથી કરીશું.

કાશમીરમાં આક્રમણ કરનાર હીંદ છે એવા પાકીસ્તાનના આરોપ વીષે સવાલ પુછાતાં તેના જવાબમાં તેમણે કહ્યું કે, પાકીસ્તાને તદન ખોટી રીતે ટીકા કરી છે. પરંતુ મને જે આશ્ચર્ય થાય છે તે યુનાઇટેડ કીંગમ અને યુનાઇટેડ સ્ટેટસના અખબારો આ બાબતમાં કહી રહ્યા છે તે છે. આ બાબતમાં પાકીસ્તાનની વલણ અને પાછળથી તેને યુનાઇટેડ કીંગડમ અને યુનાઇટેડ સ્ટેટસ તરફથી આપવામાં આવેલી સહાનુભુતી બીલકુલ જુઠી છે. એ વસ્તુ જેટલી બને તેટલી નમ્ર ભાષામાં એ બન્ને દેશોને હીંદે જણાવેલી છે.

હીંદ સરકારે એ પણ સ્પષ્ટ કરેલું છે કે કાશમીરમાં બંધારણ સભાનો હેતુ કાશમીરે હીંદ સાથે જોડાવું કે નહિ એ નકકી કરવાનો નથી તેમ સીકયોરીટી કાઉન્સીલના ઠરાવને ટેકો આપવાનો પણ નથી. પરંતુ એ સાથે હીંદથી કે કાશમીરના લોકોથી કાશમીરમાં જે કંઇ પણ થાય તેમાં બીજા કોઇ પણ દેશને કે સંસ્થાને માથું મારવાનો જરાયે હક નથી.

હીંદે પાકીસ્તાનની અમુક તકરાર યુનાઇટેડ નેશન્સની સીકયોરીટી કાઉન્સીલને હીંદની સ્વતંત્ર રાજ સત્તાની વચ્ચે પડવાનો અથવા તંત્ર કેવી રીતે ચલાવવું તેની સુચના કરવાનો અધિકાર નથી મળતો.

શ્રી. નેહરૂએ કહ્યું કે પ્રજામત લેવાની હીંદની ઓફર હજુ કાયમ છે, પરંતુ યોગ્ય શરતોએ અયોગ્ય શરતોએ નહિ. વધુમાં શ્રી નેહરૂએ કહ્યું, હીંદે ખરી રીતે કાશમીરમાં તોફાન થયું તેની પહેલાંની સ્થિતિ માગણી કરવી જોઇએ. તો પછી એ સવાલનો બરોબર રીતે નીર્ણય કરી શકાય. તકરાર પહેલાંની સ્થિતિ એટલે આક્રમણ કરનાર લશ્કર દુર કરવું વિ. જેઓએ આક્રમણ કરેલું છે તેઓને ત્યાં રહેવાનો કંઈ પણ હક છે અને એથીયે વધુ લડાઇ બંધ કરવામાં આવી છે એ હદની આગળ વધવાનો હક છે એમ કહેવું એ તો બીલકુલ ગેરવાજબી અને અજુગતું છે.

કંઇ પણ લશ્કરી તોફાન ન થાય તેથી હીંદે સ્પષ્ટ અને ચોકસપણે જણાવ્યું હતું કે અમે કંઇ પણ લશ્કરી પગલાં લેવાના નથી જો સામો પક્ષ પણ તેમ કરવા તઇયાર હોય અને શાંતીથી સમાધાન લાવવા માંગતો હોય તો. જો કંઇ પણ તોફાન થશે તો તે અમારાં કારણે નહિ થાય તેઓના જ કારણે થશે.

કાશમીરમાં ભુખમરો છે એવી પાકીસ્તાન જે ઉડાઉ વાતો કરી રહ્યું છે તેના સંબંધમાં શ્રી. નેહરૂએ કહ્યું કે છેલ્લાં ત્રણ વર્ષમાં નહોતી તેવી અનાજ સંબંધી કાશમીરમાં સંતોષકારક સ્થિતિ છે. કાશમીરની સામાન્ય આર્થીક સ્થિતિ ઘણી જ સુધરી ગઇ છે. ભુલો અને મુસ્કેલીઓ ઘણી હતી પરંતુ અનાજ સંબંધી, વાહન વ્યવહાર સંબંધી, અને સામાન્ય કારભાર સંબધી સ્થિતિમાં ઘણી જ પ્રગતી થઈ છે. તેનો એક પુરાવો તો એજ છે કે મુસાફરો ત્યાં મોટી સંખ્યામાં જવા લાગ્યા છે. અગાઉના જેવી સ્થિતિ થઇ ગઇ છે. ખોટાના ઘરો સઘળાં રોકાઇ ગયાં છે એ બતાવે છે કે કાશમીરમાં ફરી શાંતી સ્થપાઇ છે. હીંદના ઘણા ભાગો કરતાં કાશમીરમાં આજે વધારે અનાજ છે. ત્યાં લોકોને અહિંના કરતાં બેવડાં રેશનો મળે છે.

આ મેલમાં આવેલાં નવાં પુસ્તકો

નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી) ૨ ૦
"હીંદ સ્વારાજ્ય" ગાંધીજીના હસ્ત લીખીત છાપમાં અને એક છાપેલી ટાઇપ કોપી સાથે ૧૦ ૦
આરોગ્યની ચાવી (ગાંધીજી) ૧ ૦
અનાસકતી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ) ૧ ६
સરદારનું જીવન ચરીત્ર ૧૩ ૦
રાજેન્દ્રપ્રસાદનું જીવન ચરીત્ર ૧૦ ૦
શ્રાદ્ધ તેર દીવસો (બાપુના શ્રાદ્ધ વખતના વિનોબાજીના પ્રવચનો) ૧ ६
સરદારના ભાષણો ૧૨ ૦
મારી જીવન કથા (નેહરૂ) ૧૫ ૦
દીકરી ડાયરી (ગાંધી) ૧૦ ૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

રખે આપણે ગાંધીજીને ભુલીએ!

લેખક: શ્રી. રમણલાલ વ. દેસાઇ

ભાષણો કરતી વખતે આપણે ગાંધીજીને ઠીક યાદ કરીએ છીએ. લેખો લખીએ છીએ ત્યારે ગાંધીજીને ઠીક ઠીક યાદ કરીએ છીએ. સુત્રો પોકારતી વખતે હવે 'મહાત્મા ગાંધીકી જય'નો નાદ નથી સંભળાતો. વાતચીતમાં પણ માત્ર ગાંધીજીની ભુલ બતાવવા પુરતા આપણે મોટાઇપૂર્વક કદી કદી ગાંધીજીને યાદ કરીએ—કદાચ. ચોવીસે કલાક જેને યાદ કર્યા વગર આપણે રહી શકતા નહીં એ ગાંધીજીને આપણે ભુલવા માંડયા છે, વચ્ચે વચ્ચે આપણું ચાલતું નથી ત્યારે કદાચ ગાંધીજીને યાદ કરીએ, નહીં તો સઘળા મૃત માનવીઓની માફક ગાંધીજીને વિસ્મૃતિના પડદા પાછળ ધકેલતા ચાલીએ છીએ.

હજી ગાંધી જયંતિ કે ગાંધી સપ્તાહની ઉજવણી ન કરવા જેવા નઠોર બન્યા નથી. નાદાન બાળકો અને વિદ્યાર્થીઓ તો નહીંજ. ટપાલની ટીકીટ ઉપર ગાંધીજીની છબી કદાચ જોવામાં આવે. ગાંધીજીની જુની છબીઓ પણ ખરી. હજી તે કહાડી નાખી નથી. ગાંધીજીની નવી છબીઓ કેટલી ઉપજતી હશે? કલા ચિત્રોમાં ગાંધીજીની નમણી આકૃતિ હવે કેટલા ઉપયોગમાં આવતી હશે? પ્રશ્ન પુછવા જેવો છે, અને ઉત્તર પણ શોધવા સરખો છે.

વળી તેમનાં બાવલાં ઉભાં કરવાની રમત હજી ચાલુ છે, એ બાવલાં ઉભાં કરતી વખતે ગાંધીજી કરતાં તેમનું બાવલું બનાવનારની કળા તરફ આપણી વધારે નજર હોય છે. અથવા બાવલાનો ખર્ચ ઉપાડનાર શેઠ શાહુકારની લક્ષ્મી તરફ આપણી આંખ વધારે ચોંટેલી હોય છે—અને કેટલાક બાવલાં મુકનાર પોતાની મીલકતોની કીમ્મત વધી જાય છે એ ઉદ્દેશ સાધવામાં પડેલા દેખાય છે. જીવંત તેમ જ મૃત ગાંધીને વટાવી ખાવાની આપણી વૃત્તિમાં આપણે ઠીક એક લક્ષી રહ્યા છીએ!

એકંદર વિચાર કરતાં ગાંધી સ્મરણમાં ઓટ આવતી જાય છે એમ સ્પષ્ટ દેખાય છે. એમ જ હોય! ગત વ્યકિત કે ગત વસ્તુ માટે શોક ન કરવાની આજ્ઞા પાળતાં આપણને ઠીક આવડે છે. નજરથી દુર તે હૃદયથી દુર. મનુષ્ય સ્વભાવનું બહાનું કહાડી શકાય.

ગાંધીજી માટે આપણે શોક ભલે ન કરીએ, પરંતુ એ વ્યકિતને ઝડપથી વિસારવામાં ભારે ભય રહેલો છે. ગાંધીજી એટલે ચાળીસે કરોડ હીંદવાસીઓનો સરવાળો. ગાંધીજી એટલે ચાળીસે કરોડ માનવીઓની નૌકા ઉપર બેઠેલો નાવીક. ગાંધીજી એટલે હીંદનો આત્મા—જીવંત, જવલંત; જ્યોતિર્મય આત્મા, ચાળીસે કરોડની વણઝારને સાંચવી ત્રીસેક વર્ષની લાંબી મજલ કરી તણે એ વણઝારને સ્વાતંત્ર્ય મુકામે લાવી મુકી. નિઃશસ્ત્ર નાયક અને નિઃશસ્ત્ર સૈન્યની આવી ભવ્ય કુચ ઇતિહાસે તો કદી નીહાળી નથી. રાજકીય ક્ષેત્રમાં અહિંસાનું પાલન કરી સ્વાતંત્ર્ય સિદ્ધ કરનાર કોઇ પણ દેશ હોય તો તે ગાંધીજીનું હીંદ. પ્રજાકીય લડતને માણસાઇની કક્ષાએ મુકનાર ગાંધીજીનો સફળ અહીંસાનો પ્રયોગ ગાંધીજી સાથે સમાપ્ત થવા સર્જાયો નથી. ગમે તે સહાયકારી ગૌણ કારણો ગણાવવાં હોય તે ભલે ગણાવે, પરંતુ હીંદની આઝાદીનું મુખ્ય કારણ તો ગાંધીપ્રેરી આઝાદીની તમન્ના, ગાંધીપ્રેરી અસહકારની લડત અને ગાંધીપ્રેરી અહીંસા તથા સત્યનિષ્ઠા જ છે. આઝાદીની તમન્ના સહુમાં સરખી નહતી, આખા યુગમાં સરખી રહી ન હતી છતાં અનેક નિરાશાઓ વચ્ચે આઝાદીની જ્યોત પ્રજ્જળતી રાખનાર ગાંધીજીની ઉષ્મા ઘટી ન હતી. શસ્ત્ર સજ્જ, વ્યવસ્થા અને શીસ્તસજ્જ, કુનેહ અને કલમબાજીમાં કુશળ બ્રીટીશ સત્તાની સામે અસહકારના વ્યુહ રચી નિઃશસ્ત્ર પ્રજાએ વિજય મેળવવો કયા ડાહ્યા માનવીને શક્ય લાગ્યો હશે? ગાંધીજીના કંઇક અસહકારી યોદ્ધાઓને વિજયસિદ્ધિમાં વિશ્વાસ નહીં હોય. છતાં અસહકારને મોરચે શસ્ત્રધારી બાણાસુરો અને સહસ્રાર્જુનોને મ્હાત કરનાર ગાંધીને એના નિઃશસ્ત્ર શસ્ત્રમાં પુર્ણ વિશ્વાસ હતો. કુડ, કપટ, જુઠાણું, અર્ધસત્ય, પ્રચાર બાજી, જાસુસી એ સઘળાં રાજ નીતનાં માન્ય સાધનોને ફેંકી દેઇ સત્યને જ પકડી આગળ ચાલનારમાં ડહાપણ નથી એવી આજની સર્વસમાન્ય માન્યતાને જુઠી પાડી સત્યનો જ જય સિદ્ધ કરનાર ગાંધીએ એ પણ સાબીત કર્યું કે સત્યનો જ માર્ગ સરળ છે. સત્યમાં જેટલી કુનેહ છે એટલી કુડ કપટમાં નથી જ એનો પુરાવો જોવો હોય તો ગાંધીજીની સત્યનિષ્ઠા નીહાળવી, અને અહીંસા દુશ્મનની પ્રત્યે પણ પ્રેમ રાખવાની સક્રિયભાવના વડે તો ગાંધીજીએ જગતના રાજકારણને કોઇ એવો પલટો આપ્યો છે કે જેનું ગાંભિર્ય હજી ભાગ્યે જ સહુને સમજાયું હશે. હીંસાનો આશ્રય લેનાર અમેરીકા જાપાન ઉપર એટમબોંબ ફેંકી જાપાનને હરાવી રહ્યું હતું, અને રશીયા તથા બ્રીટનનો અગ્ન્યાસ્ત્રો જર્મનીને બાળી હીટલરનો પરાજય પોકારતાં હતાં એનું શું પરીણામ આવ્યું એ તો જગત જાણે છે, હવે વિજેતા મિત્રો વચ્ચે એટમ બોંબની હરીફાઇ ચાલી છે. ગાંધીજી પાસે એટમ બોમ્બ, બંદુક કે પીસ્તોલ તો શું, પણ એક ફટાકડો કે ફુલકણી નહોતાં. અને એણે અહીંસાદ્વારા હીંદને સ્વરાજ અપાવ્યું! વિરોધમાં વેર ન હોય એ ગાંધીસિદ્ધાંતે વિજય મેળવ્યો, જ્યારે રૂસ, અમેરીકા અને બ્રીટનનો વિજય હજી ડામાડોળ છે, અને ગાંધીનો માર્ગ તેઓ નહીં સ્વિકારે તો ત્રીજું વિશ્વયુદ્ધ આહુતી માગી જ રહ્યું છે! આપણે ગાંધીને ભુલીશું તો આપણા સ્વરાજદાતાને ભુલીશું.

પણ ભય લાગે છે કે આપણે એ જ નવપથ દર્શકને ભુલતા ચાલીએ છીએ. એના પુરાવા જોઇએ?

ગર્વનર જનરલથી માંડી આપણા સુધી આપણે દ્રષ્ટિ ફેરવી જઇશું તો આપણને પાર વગરના પુરાવા મળી રહેશે.

હીંદ એટલે મહા ગરીબ દેશની ગરીબીના પ્રતિક બનવા માટે ગાંધીજીએ ઘુંટણથી નીચું વસ્ત્ર પહેર્યું નથી, ઝુંપડી સિવાય બીજે ગાંધીજી રહ્યા નથી અને સ્વાદીષ્ટ ભોજન જમ્યા નથી. આજ હીંદના એક દેશી ગવર્નર જનરલ વીસ હજારનો માસીક પગાર લે છે, લખલુટ ભથ્થાં ખર્ચે છે, અને દેશની ધારાસભામાં હીંદના લાડકવાયા મુખ્ય પ્રધાન આ લુંટનો બચાવ કરે છે!

આના કરતાં વધારે તિરસ્કાર પાત્ર દ્રશ્ય સ્વરાજ ભોગવતા હીંદમાં બીજું ભાગ્યે જ હશે! ગાંધીજીને ભુલવાનો આના કરતાં બીજો વધારે મોટો પ્રયોગ ભાગ્યે જ થયો હશે!

હીંદનો ગવર્નર જનરલ અને પ્રાન્તના ગવર્નરો સ્વરાજ્યમાં કેવી રીતે રહેતા હશે તેની ગાંધીજીએ કરેલી કલ્પનાની શાહી હજી સુકાઇ નથી.

ગવર્નર જનરલ અને ગવર્નરો પણ કહે છે કે તેમની જગાનું મહત્વ નથી, તેઓ માત્ર વહીવટના શણગારરૂપે છે. તો પછી આવી નિરૂપયોગી મુર્તીઓ ઉપર ગરીબ દેશનું ધન વહાવી દેનાર કર્મચારીઓ ગાંધીને ભુલ્યા છે એમ કહેવામાં જરાય ખોટું નથી.

શું ગાંધીજી ગવર્નર જનરલનો વીસ હજારનો માસીક પગાર ચલાવી લેત ખરા?

તો પછી આપણા રાજાઓ, જમીનદારો, ધનપતિઓને કયે મુખે આપણે વગોવી રહ્યા છીએ; શું હીંદની નેતાગીરી ભારે પગારોનાં પલ્લાં સ્હામે જોખાવાની છે? બ્રીટીશ વહીવટ સ્હામે આપણી એક લડત એ હતી કે એ વહીવટ ખર્ચાળ. મોંઘો અને હીંદ જેવા ગરીબ દેશને બોજે નહીં એવો હતો. બ્રીટીશ વહીવટ કરતાં આપણે આપણો દેશી વહીવટ કેટલો સોંઘો કર્યો એનો તુલનાત્મક અભ્યાસ થવાની બહુ જરૂર છે.

કેટલાક પ્રધાનોએ પોતાના પગારો ઓછા કર્યા છે. શરમાઇને પણ આટલું કર્યું એ શુભ ચીન્હ જરૂર છે. પરંતુ પ્રધાનો ઉપરાંત બીજી અનેકાનેક જગાઓ છે કે જેના ખર્ચ ઓછાં કરવાં જ જોઇએ. નીદાન ગાંધીજીની યાદનો ઘમંડ આપણે સેવતા હોઇએ તો આપણા કલેકટરો, કમીશનરો, સેક્રેટરીઓ, ખાતાના વડાઓ, પરદેશ મોકલાતા એલચીઓ, સરકારી વકીલો, જજોનેરો, ડોકટરો અને નિષ્ણાતો હીંદની આર્થીક સ્થિતિ ઉપર બાઝેલી ભયંકર જળો છે. હીંદની આર્થીક પરિસ્થિતિને અનુકુળ પડે એવા અને એટલા જ પગારો શા માટે તેમણે લેવા ન જોઇએ? અરે, સર્વીસ કમીશનના સભ્યો અને પ્રમુખો પણ નહીં જેવા કામ માટે હજારોના પગારો મેળવ્યે જાય છે!

દલીલ કરવામાં આવે છે કે પગાર મુશાહીરા એવા જોઇએ કે જેથી તે પામનારનો માનમર્તબો સચવાય!

પગાર શું માનમર્તબા માટે આપવામાં આવે છે? કે–રાજ્યની એટલે હવે તો પ્રજાની–સેવા માટે આપવામાં આવે છે? ગાંધીજી પોતાનો માનમર્તબો સાચવવા કેટલો પગાર લેતા હતા?

રજવાડી છડીદાર ચોકીદારને આપણે હસીએ છીએ. એમના કરતાં વધારે ભભકાદાર શોફરોને આપણે હસતા નથી. ઉપર એના ભભકાની આપણે હરીફાઇઓ માંડી બેઠા છીએ.

છત્રી મશાળ અને પાલખી મીયાનાને આપણે મધ્ય યુગનો દબદબો કહી તિરસ્કારી કહાડીએ છીએ. વર્તમાન અદ્યતન દબદબો એ યુગના દબદબા કરતાં ઓછો તિરસ્કાર પાત્ર નથી જ. તાજમહાલ હોટેલમાં માન આપતા અને માન પામતા નેતાઓનો દબદબો નીહાળ્યો છે? 'ખાદીધારી પ્રધાનોની ગાર્ડનપાર્ટીઓ નીહાળી છે? પ્રધાનોની પાછળ ઉભા રહેતા બીલ્લેદાર પટાવાળાઓની લંગાર દર્શાવતી છબીઓ નીહાળી છે?

એ બધાં ગાંધીનાં સ્મરણો હશે! નહીં?

ન્યાયાધીશોને એટલો પગાર આપવો જોઇએ કે જેથી તેઓ લાલચથી પર રહે! ગંભીરતાપુર્વક આ દલીલ કરવામાં આવે છે અને તે સમજવાળા આપણે સ્વીકારી લેઇએ છીએ. ન્યાયપ્રીય સુજ્ઞ ન્યાયાધીશો હજારોના પગારો ખાઇ આસાનીથી વર્ષે, બે વર્ષે, ચાર વર્ષે ન્યાય પણ આપે છે. મને કદી સમજાયું નથી કે ખાતા દાહ રૂપીયો ઉઘરાવી ખાતો તલાટી અને લાલચથી

પર રહેવા માટે ભારે પગાર પ્રજાનો ખાઈ જતો ન્યાયાધીશ એ એની નીતિ માં ફેર કર્યા રહેલો છે! તલાટીને ન્યાયાધીશ જેટલો પગાર મળશે તો એ એક નહીં પણ સાત પેઢી સુધી લાલચથી પર રહેશે! જે ન્યાયાધીશ ની નીતિ લાલચથી પર રહેવા માટે ચાર હજારનો પગાર માગતી હોય એ ન્યાયાધીશ મારા મત અનુસાર તલાટી કરતાં વધારે પ્રમાણિક નથી જ. ન્યાયાધીશના પલા સ્હામે વધારે રૂપીયા મુકવા જોઇએ એટલો જ તફાવત! વધારામાં એટલું કે તલાટી શરમાઇને છુપી રીતે લાંચ લે છે; ન્યાયાધીશ હક્ક કરી ખુલ્લી રીતે પોતે ન્યાય તોળવા માટેની પોતાની કીંમત આંકી તેટલી કીંમત છડે ચોક લે છે! બન્નેને પલ્લાં છે! બન્ને તોલાટો છે!

ગાંધીજીએ જેટલા ઝઘડા પતાવ્યા હશે, જેટલો ન્યાય આપ્યો હશે એટલો આજની એકે ન્યાયમુર્તીએ નહીં આપ્યો હોય. ગાંધીજીએ કેટલો પગાર માગ્યો હતો? આજ ગાંધીજી ઉપર સરસ શબ્દોમાં વ્યાખ્યાન કરતા ન્યાયાધીશોએ પોતાના પગાર સ્હામે જોઈ પોતાની જીભ બંધ કરવી જોઇએ!

અધિકારીઓને ભારે પગાર આપો, નહીં તો સારા માણસો આપણને મળશે નહીં! પોલીસને ભારે પગાર આપો! નહીં તો લાંચ રૂશ્વત વધી જશે અને ગુન્હા પકડાશે નહીં! ડોકટરોને સારા પગાર આપો, નહીં તો આપણે ગમે તેવા ઉંટ વૈદથી ચલાવી લેવું પડશે—જો કે હવે તો વૈદોએ પણ પોતાની કીંમત ઠીક વધારી છે!

શિક્ષકોને તો અન્યાયમાંથી ઉગારવા જ જોઇએ. રાષ્ટ્ર ઘડતરનું કાય તેમની પાસે છે—અને મહા શિક્ષક–પ્રોફેસરની પ્રતિષ્ઠા તો વધવી જ જોઇએ; કારણ એ કાયદેસરની ૭ મહિનાની રજા ભોગવે છે, ત્રણ મહિના શીખવવાનો ડોળ કરે છે, જેના કંગાળ શિક્ષણને પરિણામે વિદ્યાર્થીઓ તેને ઠીક ઠીક બદલો આપે છે, અને બાકીના ત્રણ મહિના તબીયત સારી ન હોવાથી અને અઠવાડીઆના છ કલાક જેટલા શિક્ષણથી થાક લાગવા ના કારણે એ વર્ગમાં પધારતા નથી! પગાર આપો એટલે પ્રતિષ્ઠા વધે!

અને ઇજનેરો? એમના વગર આપણે પાણી કેમ પીશું? ઘર કેમ બાંધશું? રસ્તા કેમ રચાશું? ગાડીઓ કેમ ચલાવીશું? કારખાનાંનું શું થાય? એને તો ભારે પગાર આપવો જ જોઇએ!

વળી ઇજનેરોની જાત કેટલી? નાવીલ એન્જીનીયર, માઇનીંગ એન્જીનીયર, ઇલેક્ટ્રીકલ એન્જીનીયર, એગ્રીકલ્ચરલ એન્જીનીયર, ઇરીગેશન એન્જીનીયર, રેલ્વે એન્જીનીયર, ટેક્સટાઇલ એન્જીનીયર. એરોનોટીકલ એન્જીનીયર સેનીટરી એન્જીનીયર, આમ એન્જીનીઅરોની જાત–ભાત, ચામ–વાડા અને વિશિષ્ટતા વધતા જાય છે. જેને પાછા આપણે નિષ્ણાત–Expectના માનવંતાં નામ આપી Specialisation નો યુગ છે કહી ગૌરવ લેઇએ છીએ! આટ આટલા એન્જીનીયરોનો રાફડો ફાટ્યો છે છતાં પ્રાચીન સ્થાપત્ય ને મુકાબલે ઉભું રહે એવું એક મકાન હજી કોઇ ભારે પગારી ઇજનેર બાંધી શકયા નથી! એ વાત જવા દઈએ તોય આ મુસ્કેલીના યુગમાં એકાદ આદર્શ ઝુંપડી કે એકાદ હાડમારી ટાળવા પુરતો રેલ્વેનો ડબ્બો ઉભો કરવા જેટલી કંગાળ આવડત પણ આ એન્જીનીયરોના સૈન્યે હજી સુધી બતાવી નથી. ઘેર ઘેર પ્રકાશ, પાણી અને સ્વચ્છતા લાવવાની તેમની બડાશ ને બાજુએ મુકીએ! પરદેશથી નાનાં યંત્રો ન આવે ત્યાં સુધી તેમનાથી એ બાબતમાં હાલી શકાયજ નહિ! ઇંગ્લંડ અમેરીકાએ પોતાના યંત્રો પહેલવહેલાં બનાવ્યાં હશે ત્યારે કયા પરદેશ ઉપર ત્યાંના ઇજનેરોએ આધાર રાખ્યો હશે એ કોઇ પુછતું નથી અને પુછવા દેતું નથી!

છતાં તેમને ભારે પગાર મળવો જ જોઇએ! નકશા ડ્રાફટસમેન કરે, ગણતરી હીસાબ ઓવરસીયર ગણે, દેખરેખ એસીસ્ટન્ટ રાખે, બાંધકામ કરે કોંટ્રાકટર અને તેણે રોકેલા કારીગરો! સારામાં સારી ચકચકતી કારમાં ઇજનેર સાહેબ દસ મીનીટ પા કલાક ઇન્સ્પેકશન કરી જોય સાચા ખોટા વાંધા બતાવે જે તેમને પી ગયેલા કોંટ્રાકટરો અને મદદનીશો કબુલ રાખી તેમની નિષ્ણાતતાને માન આપે! એન્જીનીયર ન કાંકરો હાથ માં ઝાલે, ન એક ઇંટ ગોઠવે, ન હાથ માં લેલુ પકડે–ચાંદીનું લેલુ ખાતમુહુર્ત માં ઘેર રાખવા મળ્યું હોય તે સિવાય નું–છતાં જેમ વધારે ઉંચો ઇજનેર તેમ તેને વધારે પગાર આપવો જ જોઇએ!

હીંદ ઉપર એમણે ઉપકાર શો કર્યો? હીંદને નિરૂપયોગી નીવડતી ડીગ્રી મેળવ્યાનો!

વકીલ ડોકટરની વાત જેટલી ઓછી કરીએ એટલું સારૂં! ન્યાય પ્રજાને મળે એ માટે વકીલોની જરૂર. ન્યાય અન્યાયમાં ફેરવાઇ જાય એટલી ફી લેનાર વકીલો કજીયાદલાલોનું એક સફાઇ ભર્યું સ્વરૂપ જ છે એમ કોઇ કહે તો વકીલ સામેથી ઘણી દલીલો લાવી શકે. છતાં ન્યાય અપાવ્યા બદલ વકીલોને પગે પડવાનો ભક્તિભાવ હજી કોઇનામાં ઉદ્દભવ થયો દેખાતો નથી.

ડોકટર ડાકુઓ વળી સમાજને બીજી જ રીતે ચારે છે. એમની બેદરકારી, એમની ભારે ફી, એમની દવાઓનું ખર્ચાળપણું અને એમની બુધ્ધિ, દવા અને વાઢકાપ છતાં વધ્યે જ જતી હીંદની અનારોગ્ય સ્થિતિ ડોકટર સંસ્થાની નિષ્ફળતાનો એક ભારે પુરાવો છે.

ડોકટરને ગામડે રહેવું ગમતું નથી. ગ્રામ ઔષધાલયોની યોજનાઓ હજી હીંદમાં સફળ થઇ નથી.

ગામડાંથી ડોકટર સુધી પહોંચાતું પણ નથી, અને પહોંચે ત્યારે એ ગામડું નાદાર બની ગયું હોય છે.

નર્સીંગ હોમ, સર્જીકલ હોલ્સ, સેનેટોરીયમ: જરા ડોકટરો ગાંધીજીની યાદ કરી પોતાના હૃદયને પુછે કે એ લાભ કોને અપાય છે?

આ સઘળા આપણા ઉજળા વર્ગો, ભણેલા વર્ગો, માનવંત વર્ગો; બુધ્ધિમાન વર્ગો; જે ગાંધીજીને સમજી શકે એમ છે, સમજવાનો ડોળ કરી બેઠેલા છે, અને પોતાને પ્રજાના સેવકો માનવા મનાવવાની ઇંતેજારી રાખે છે.

ગાંધીજી એટલે ગરીબીનો પ્રતિનિધિ.

ગાંધીવાદ એટલે ગરીબીને મધ્યબીંદુ બનાવી તેની આસપાસ સુખકર સમાજ રચના કરવાનું સક્રિય પણ લઇ બેઠેલો તપશ્ચર્યા વાદ.

ભૂતકાળને જતો કરીએ. પાપી બ્રીટનની ચુડને ગાળો દેવામાં શુરા આપણે સ્વરાજ્યમાં પણ

ગર્વનર જનરલ કે ગવર્નર બની,
પ્રધાન કે એલચી બની,
કમીશનર, કલેકટર, સેક્રેટરી કે
જજ બની,

હજી એ ગાળોને પાત્ર બનેલા તંત્ર જેટલા જ પગારો ખાતા રહેવું છે?

એના કરતાં ગાંધીજીને વિસારે મુકવાનું બીજું કયું ચીન્હ હોઈ શકે?

સામાન્યતા. ગરીબ જનતાને સ્પર્શી શકે નહી, કામ લાગી શકે નહીં એવા મહા બુધ્ધિમાનો અને નિષ્ણાતોની જરૂર શી છે!

ભારે પગાર લેતો કર્મચારી ભારે દરમાયો માગતો નિષ્ણાત, ભારે મુસાફરી લેતો સલાહકાર, ભારે લવાજમ પામતો ન્યાયાધીશ સૌંદબાદની ખાંધે ચઢી બેઠેલા રાક્ષસો છે.

ગાંધીજીની યાદને ફના કરીને આવા દુષિત પગારો અને લવાજમો લેવાય.

સગવડદાર વર્ગો જ પહેલ કરી સામાન્ય જનતા વચ્ચે ઉદ્દભવતા આર્થીક તફાવતો દુર કરવા જોઇએ.

નહીં તો ગાંધીજીને વિસારી મુકયાનું પાપ આપણને જરૂર લાગવાનું છે.

ગાંધીજીને તો આપણે કતલ થવા દીધા.

ગાંધીવાદના કતલ કરનાર આપણે જ હોઇશું...ઇશ્વર હીંદને બચાવે!

અરે ઇશ્વર પણ હીંદને બચાવી શકશે નહીં.

સામાન્ય, દલીત જનતાનું ઉચ્ચકરણ એ ગાંધીવાદનો આદર્શ.

ભારે પગારો લઇ આપણે વ્યક્તિગત રીતે ઉંચા બનતા હોઇશું. જનતા એટલી નીચે જતી જાય છે.

સ્વચ્છતાની સહુને જરૂર છે–કીસાન ને તેમજ ગવર્નરને. પરંતુ ગવર્નરની સ્વચ્છતા જાળવવા પાછુ ઝાડુવાળાઓનું લશ્કર ભેગું કરીશું ત્યારે ગાંધીજી ભુલાયા હશે. લોકજી ગવર્નર પોતાનું કામ પોતાને હાથે જ ન કરે?

રહેવા માટે ઝમઝાણું, પવન લહરીઓ આવકારતું ઘર જરૂર જોઇએ–કીસાનને તેમજ પ્રધાનને. પરંતુ કીસાનને એવું ઘર ન મળ્યું હોય ત્યાં સુધી પ્રધાનથી મહેલ બંગલામાં રહેવાય ખરૂં? પ્રધાનોનું પદ તો કીસાનો માટે છે ને!

સ્વચ્છ, સ્વાદીષ્ટ અને પૌષ્ટિક ખોરાકની આવશ્યકતા સહુને ખરીઃ મજુરને તેમજ કલેકટર કમીશનરને. મજુરને એ મળે એવી ખાતરી થયા પછી જ કલેકટર કમીશનર સ્વચ્છ, સ્વાદીષ્ટ અને પૌષ્ટિક ખાણા ઉપર બેસે તો જ ગાંધીની સાચી યાદ રહે!

હોદ્દાની રૂએ કેટલીક સગવડ, કેટલાક વધારે સાધન, કેટલોક વધારે દબદબો ભલે રાજકર્તા કોમને મળે–પછી કોમ માં જવાહરલાલ હોય કે જંજીરાના નવાબ હોય, પરંતુ સામાન્ય માનવના કરતાં દસગણાં, વીસગણાં, પચાસ ગણાં સાધનો હોદ્દાની રૂએ અપાય. સો દોઢસોની સામાન્ય વાર્ષીક આવકવાળા દેશના ગવર્નર જનરલને મહીને વીસ હજારનો પગાર તો ખરેખર આર્તનાદ ઉપજાવે એવો છે! અને તે ગાંધીજીના પટ્ટ શિષ્ય ગાંધીજીને અંજલીઓ આપતે આપતે લીધે જ જાય છે. એને નકારવાનો ઓછો ચાળો પણ તેમણે કર્યો નથી.

હીંદનો પ્રથમ પુરૂષ આમ ગાંધીને ભુલે તો બીજાને શું કહેવું?

કાળાં બજાર કરનાર આંખ મીચકારી દીલ્હી તરફ નજર નાખે તો તેમાં નવાઇ નહીં.

આ તો એક જ દ્રષ્ટાંત. બીજાની હવે જરૂર શી છે?

આ દ્રષ્ટાંત માટે ભલે મતભેદ હોય. મને તો એક જ ડર લાગ્યા કરે છે. રખે આપણે ગાંધીજીને ભૂલીએ!

—આચાર્ય કૃપલાની શ્રી. પ્રકાશમ અને શ્રી. પ્રફુલ્લચંદ્ર ઘોષ કોંગ્રેસનો ત્યાગ કરી એક નવો પક્ષ ઉભો કરવા વિચારી રહ્યા છે. આ પક્ષમાં શ્રી. જયપ્રકાશ નારાયણ પણ જોડાયા છે.

પર રહેવા માટે ભારે પગાર પ્રજાનો ખાઈ જતો ન્યાયાધીશ એ બેની નીતિમાં ફેર ક્યાં રહેલો છે! તલાટીને ન્યાયાધીશ જેટલો પગાર મળશે તો એ એક નહીં પણ સાત પેઢી સુધી લાલચથી પર રહેશે! જે ન્યાયાધીશની નીતિ લાલચથી પર રહેવા માટે ચાર હજારનો પગાર માગતી હોય એ ન્યાયાધીશ મારા મત અનુસાર તલાટી કરતાં વધારે પ્રમાણિક નથી જ. ન્યાયાધીશના પલ્લા સ્હામે વધારે રૂપીયા મુકવા જોઇએ એટલો જ તફાવત! વધારામાં એટલું કે તલાટી શરમાઇને છુપી રીતે લાંચ લે છે; ન્યાયાધીશ હક્ક કરી ખુલ્લી રીતે પોતે ન્યાય તોળવા માટેની પોતાની કીંમત આંકી તેટલી કીંમત છડે ચોક લે છે! બન્નેને પલ્લાં છે! બન્ને તોલાટો છે!

ગાંધીજીએ જેટલા ઝઘડા પતાવ્યા હશે, જેટલો ન્યાય આપ્યો હશે એટલો આજની એકે ન્યાયમુર્તીએ નહીં આપ્યો હોય. ગાંધીજીએ કેટલો પગાર માગ્યો હતો? આજ ગાંધીજી ઉપર સરસ શબ્દોમાં વ્યાખ્યાન કરતા ન્યાયાધીશોએ પોતાના પગાર સ્હામે જોઈ પોતાની જીભ બંધ કરવી જોઇએ!

અધિકારીઓને ભારે પગાર આપો, નહીં તો સારા માણસો આપણને મળશે નહીં! પોલીસને ભારે પગાર આપો! નહીં તો લાંચ રૂશ્વત વધી જશે અને ગુન્હા પકડાશે નહીં! ડોકટરોને સારો પગાર આપો, નહીં તો આપણે ગમે તેવા ઉંટ વૈદ્યથી ચલાવી લેવું પડશે—જો કે હવે તો વૈદ્યોએ પણ પોતાની કીંમત ઠીક વધારી છે!

શિક્ષકોને તો અન્યાયમાંથી ઉગારવા જ જોઈએ. રાષ્ટ્ર ઘડતરનું કાર્ય તેમની પાસે છે—અને મહા શિક્ષક–પ્રોફેસરની પ્રતિષ્ઠા તો વધવી જ જોઇએ; કારણ એ કાયદેસરની ૭ મહિનાની રજા ભોગવે છે, ત્રણ મહિના શીખવવાનો ડોળ કરે છે, જેના કંગાળ શિક્ષણને પરિણામે વિદ્યાર્થીઓ તેને ઠીક ઠીક બદલો આપે છે, અને બાકીના ત્રણ મહિના તબીયત સારી ન હોવાથી અને અઠવાડીઆના ૭ કલાક જેટલા શિક્ષણથી થાક લાગવાના કારણે એ વર્ગમાં પધારતા નથી! પગાર આપો એટલે પ્રતિષ્ઠા વધે!

અને ઇજનેરો? એમના વગર આપણે પાણી કેમ પીશું? ઘર કેમ બાંધશું? રસ્તા કેમ રચાશું? ગાડીઓ કેમ ચલાવીશું? કારખાનાંનું શું થાય? એને તો ભારે પગાર આપવો જ જોઇએ!

વળી ઇજનેરોની જાત કેટલી? ગાલીલ એન્જીનીયર, મીકેનીકલ એન્જીનીયર, ઇલેકટ્રીકલ એન્જીનીયર, એગ્રીકલ્ચરલ એન્જીનીયર, ઇરીગેશન એન્જીનીયર, રેલ્વે એન્જીનીયર, ટેકસ્ટાઇલ એન્જીનીયર. એરોનોટીકસ એન્જીનીયર સેનીટરી એન્જીનીયર, આમ એન્જીનીઅરોની જાત–ભાત, ધામ–વાડા અને વિશિષ્ટતા વધતા જાય છે. જેને પાછા આપણે નિષ્ણાત–Expertના માનવંતાં નામ આપી Specialistion નો યુગ છે કહી ગૌરવ લેઇએ છીએ! આટ આટલા એન્જીનીયરોનો રાફડો ફાટયો છે. છતાં પ્રાચીન સ્થાપત્યને મુકાબલે ઉભું રહે એવું એક મકાન હજી કોઇ ભારે પગારી ઇજનેર બાંધી શકયા નથી! એ વાત જવા દઈએ તોય આ મુશ્કેલીના યુગમાં એકાદ આદર્શ ઝુંપડી કે એકાદ હાડમારી ટાળવા પુરતો રેલ્વેનો ડબ્બો ઉભો કરવા જેટલી કંગાળ આવડત પણ આ એન્જીનીયરોના સૌન્યે હજી સુધી બતાવી નથી. ઘેર ઘેર પ્રકાશ, પાણી અને સ્વચ્છતા લાવવાની તેમની બડાશને બાજુએ મુકીએ! પરદેશથી નાનાં યંત્રો ન આવે ત્યાં સુધી તેમનાથી એ બાબતમાં હાલી શકાયજ નહિ! ઇંગ્લંડ અમેરીકાએ પોતાના યંત્રો પહેલવહેલાં બનાવ્યાં હશે ત્યારે કયા પરદેશ ઉપર ત્યાંના ઇજનેરોએ આધાર રાખ્યો હશે એ કોઇ પુછતું નથી અને પુછવા દેતું નથી!

છતાં તેમને ભારે પગાર મળવો જ જોઇએ! નકશા ડ્રાફટસમેન કરે, ગણતરી હીસાબ ઓવરસીયર ગણે, દેખરેખ એસીસ્ટન્ટ રાખે, બાંધકામ કરે કોંટ્રાકટર અને તેણે રોકેલા કારીગરો! સારામાં સારી ચકચકતી કારમાં ઇજનેર સાહેબ દસ મીનીટ પા કલાક ઇન્સ્પેકશન કરી જોય સાચા ખોટા વાંધા બતાવે જે તેમને પી ગયેલા કોંટ્રાકટરો અને મદદનીશો કબુલ રાખી તેમની નિષ્ણાતતાને માન આપે! એન્જીનીયર ન કાંકરો હાથમાં ઝાલે, ન એક ઇંટ ગોઠવે, ન હાથમાં લેલુ પકડે–ચાંદીનું લેલુ ખાતમુહૂર્તમાં ઘેર રાખવા મળ્યું હોય તે સિવાયનું–છતાં જેમ વધારે ઉંચો ઇજનેર તેમ તેને વધારે પગાર આપવો જ જોઇએ!

હીંદ ઉપર એમણે ઉપકાર શો કર્યો? હીંદને નિરૂપયોગી નીવડતી ડીગ્રી મેળવ્યાનો!

વકીલ ડોકટરની વાત જેટલી ઓછી કરીએ એટલું સારૂં! ન્યાય પ્રજાને મળે એ માટે વકીલોની જરૂર. ન્યાય અન્યાયમાં ફેરવાઇ જાય એટલી ફી લેનાર વકીલો કજીયાદલાલોનું એક સફાઇ ભર્યું સ્વરૂપ જ છે એમ કોઇ કહે તો વકીલ સામેથી ઘણી દલીલો લાવી શકે. છતાં ન્યાય અપાવ્યા બદલ વકીલોને પગે પડવાનો ભક્તિભાવ હજી કોઇનામાં ઉદ્‌ભવ થયો દેખાતો નથી.

ડોકટર ડાકુઓ વળી સમાજને બીજી જ રીતે શારે છે. એમની બેદરકારી, એમની ભારે ફી, એમની દવાઓનું ખર્ચાળપણું અને એમની બુદ્ધિ, દવા અને વાઢકાપ છતાં વધ્યે જ જતી હીંદની અનારોગ્ય સ્થિતિ ડોકટર સંસ્થાની નિષ્ફળતાનો એક ભારે પુરાવો છે.

ડોકટરને ગામડે રહેવું ગમતું નથી. આમ ઔષધાલયોની યોજનાઓ હજી હીંદમાં સફળ થઇ નથી.

ગામડાંથી ડોકટર સુધી પહોંચાતું પણ નથી, અને પહોંચે ત્યારે એ ગામડું નાદાર બની ગયું હોય છે.

નર્સીંગ હોમ, સર્જીકલ હોલ્સ, સેનેટરીયમ: જરા ડોકટરો ગાંધીજીની યાદ કરી પોતાના હૃદયને પુછે કે એ લાભ કોને અપાય છે?

આ સઘળા આપણા ઉજળા વર્ગો, ભણેલા વર્ગો, માનવંત વર્ગો; બુદ્ધિમાન વર્ગો; જે ગાંધીજીને સમજી શકે એમ છે, સમજ્યાનો ડોળ કરી બેઠેલા છે, અને પોતાને પ્રજાના સેવકો માનવા મનાવવાની ઇંતેજારી રાખે છે.

ગાંધીજી એટલે ગરીબીનો પ્રતિનિધિ.

ગાંધીવાદ એટલે ગરીબીને મધ્યબીંદુ બનાવી તેની આસપાસ સુખકર સમાજ રચના કરવાનું સક્રિય પણ લઇ બેઠેલો તપશ્ચર્યા વાદ.

ભૂતકાળને જતો કરીએ. પાપી બ્રીટનની ચુડને ગાળો દેવામાં શુરા આપણે સ્વરાજ્યમાં પણ

ગવર્નર જનરલ કે ગવર્નર બની,
પ્રધાન કે એલચી બની,
કમીશનર, કલેકટર, સેક્રેટરી કે
જજ બની,

હજી એ ગાળોને પાત્ર બનેલા તંત્ર જેટલા જ પગારો ખાતા રહેવું છે?

એના કરતાં ગાંધીજીને વિસારે મુકવાનું બીજું કયું ચીન્હ હોઈ શકે?

સામાન્યતા. ગરીબ જનતાને સ્પર્શી શકે નહી, કામ લાગી શકે નહીં એવા મહા બુદ્ધિમાનો અને નિષ્ણાતોની જરૂર શી છે!

ભારે પગાર લેતો કર્મચારી ભારે હરમાયો માગતો નિષ્ણાત, ભારે મુસાફીરી લેતો સલાહકાર, ભારે લવાજમ પામતો ન્યાયાધીશ સીંદબાદની ખાંધે ચઢી બેઠેલા રાક્ષસો છે.

ગાંધીજીની યાદને ફના કરીને આવા દુષિત પગારો અને લવાજમો લેવાય.

સમજદાર વર્ગો જ પહેલ કરી સામાન્ય જનતા વચ્ચે ઉદ્‌ભવતા આર્થીક તફાવતો દુર કરવા જોઇએ.

નહીં તો ગાંધીજીને વિસારી મુકયાનું પાપ આપણને જરૂર લાગવાનું છે.

ગાંધીજીને તો આપણે કતલ થવા દીધા.

ગાંધીવાદની કતલ કરનાર આપણે જ હોઇશું...ઇશ્વર હીંદને બચાવે!

અરે ઇશ્વર પણ હીંદને બચાવી શકશે નહીં.

સામાન્ય, દલીત જનતાનું ઉચ્ચકરણ એ ગાંધીવાદનો આદર્શ.

ભારે પગારો લઇ આપણે વ્યકિતગત રીતે ઉંચા બનતા હોઇશું. જનતા એટલી નીચે જતી જાય છે.

સ્વચ્છતાની સહુને જરૂર છે–કીસાનને તેમજ ગવર્નરને. પરંતુ ગવર્નરની સ્વચ્છતા જાળવવા પાછું ઝાડુવાળાઓનું લશ્કર ભેગું કરીશું ત્યારે ગાંધીજી ભુલાયા હશે. લોકશ ગવર્નર પોતાનું કામ પોતાને હાથે જ ન કરે?

રહેવા માટે વગવાળું, પવન લહરીઓ આવકારતું ઘર જરૂર જોઇએ–કીસાનને તેમજ પ્રધાનને. પરંતુ કીસાનને એવું ઘર ન મળ્યું હોય ત્યાં સુધી પ્રધાનથી મહેલ બંગલામાં રહેવાય ખરૂં? પ્રધાનોનું પદ તો કીસાનો માટે છે ને!

સ્વચ્છ, સ્વાદીષ્ટ અને પૌષ્ટિક ખોરાકની આવશ્યકતા સહુને ખરી: મજુરને તેમજ કલેકટર કમીશનરને. મજુરને એ મળે એવી ખાતરી થયા પછી જ કલેકટર કમીશનર સ્વચ્છ, સ્વાદીષ્ટ અને પૌષ્ટિક ખાણા ઉપર બેસે તો જ ગાંધીની સાચી યાદ રહે!

હોદ્દાની રૂએ કેટલીક સગવડ, કેટલાક વધારે સાધન, કેટલોક વધારે દબદબો ભલે રાજકર્તા કોમને મળે–પછી કોમમાં જવાહરલાલ હોય કે જંજીરાના નવાબ હોય, પરંતુ સામાન્ય માનવના કરતાં દસગણાં, વીસગણાં, પચાસ ગણાં સાધનો હોદ્દાની રૂએ અપાય. સો દોઢસોની સામાન્ય વાર્ષીક આવકવાળા દેશના ગવર્નર જનરલને મહીને વીસ હજારનો પગાર તો ખરેખર આર્તનાદ ઉપજાવે એવો છે! અને તે ગાંધીજીના પટ્ટ શિષ્ય ગાંધીજીને અંજલીઓ આપતે આપતે લીધે જ જાય છે. એને નકારવાનો ઓછો ચાળો પણ તેમણે કર્યો નથી.

હીંદનો પ્રથમ પુરૂષ આમ ગાંધીને ભુલે તો બીજાને શું કહેવું?

કાળાં બજાર કરનાર આંખ મીચકારી દીલ્હી તરફ નજર નાખે તો તેમાં નવાઇ નહીં.

આ તો એક જ દ્રષ્ટાંત. બીજાની હવે જરૂર શી છે?

આ દ્રષ્ટાંત માટે ભલે મતભેદ હોય. મને તો એક જ ડર લાગ્યા કરે છે. રખે આપણે ગાંધીજીને ભૂલીએ!

—આચાર્ય કૃપલાની શ્રી. પ્રકાશમ અને શ્રી. પ્રફુલ્લચંદ્ર ઘોષ કોંગ્રેસનો ત્યાગ કરી એક નવો પક્ષ ઉભો કરવા વિચારી રહ્યા છે. આ પક્ષમાં શ્રી. જયપ્રકાશ નારાયણ પણ જોડાયા છે.

વિવિધ

ખેરા હિંદુ સમાજ

ખેરાના રા. છોટાલાલ ફકીરભાઇ લખી જણાવે છે કે પોતે ખેરા હીંદુ સમાજને પા. ૧૦૦૧ ની ભેટ આપવા માગે છે અને સમાજનું દરેક કાય પોતાની ફરજ સમજી કરવા ઇચ્છે છે. હીંદુ સમાજને એ ભેટ અને ખાત્રી સ્વિકારવા એક જાહેર સભા બોલાવવા વીનંતી કરે છે.

ખેડુ-યુવાનોએ બાંધેલું દેવળ

આયોવા રાજ્યમાં ખેડુ કીશોર-કીશોરીઓએ સાથે મળીને પાંચ વર્ષની મહેનત બાદ એક સુંદર દેવળ બાંધ્યું છે કે જે પ્રાર્થના-તથા સામાજીક અને નાગરીક મંડળોને માટે મીલન સ્થાન અથવા સભા સ્થાન માટે વપરાય છે. તેમજ તેનો ભાગ ઉજાણી માટે પણ વાપરી શકાય છે. આ જાતમહેનત નો એક સુંદર દાખલો છે.

સા. આ. માં ચોખાનું વાવેતર

નીચાણની જમીનમાં જાણીતા ફાર મરો હવે શાકભાજીને બદલે ચોખાનું વાવેતર કરવા લાગ્યા છે. યુનીયનના અમુક ભાગોમાં ચોખા સફળતાથી ઉગતા હોવાથી કુલ પાક દેશની માંગ કરતાં ઘણો ઓછો છે. સ્વાઝીલેન્ડમાં કોલોનીયલ ડીવેલપમેન્ટ કોરપોરેશન તરફથી ચોખા ઉગાડવામાં આવી રહ્યા છે અને ૩૦૦ મોરગન જમીન અખતરાને માટે રોકાયેલી છે તેમાંથી દર વર્ષે ૭૦૦૦ બસતાં ચોખા થાય છે.

ધી ઇસ્ટ લંડન હિંદુ સોસયટી

ઉપરોકત સંસ્થાની ૨૭ મી વાર્ષીક જનરલ મીટીંગ રવીવાર તા. ૧૫ જુલાઇ ૧૯૫૧ ના બપોરે ત્રણ વાગ્યે હીંદુ મંદીરના હોલમાં, ૨૩ મેકલેન સ્ટ્રીટ પર નીચેના કાર્યો માટે મળશે જે વખતે સર્વે મેંબરોને વેળાસર પધારવા વિનંતી છે.

કાર્યો: (૧) મીનીટ (૨) ફી, (૩) વાર્ષીક રીપોર્ટ, (૪) સરવૈયું, (૫) કાર્યવાહકોની ચુંટણી, (૬) પરચુરણ અગત્યના કાર્યો. પ્રમુખ: પ્રેમાભાઇ દુલ્લભ. ઉપ-પ્રમુખ: કુવરજીભાઇ દુલ્લભ. મંત્રી: મોહનલાલ લ. હરીભાઇ.

—કંપાલાથી ખબર છે કે વર્ષની આખરી સુધીમાં યુગાન્ડાની સરકાર એન્ટેબેને પા. ૫૦,૦૦૦ કરતાં ઓછા ખરચે પહેલા વર્ગના એરપોર્ટમાં ફેરવી નાખશે.

"મિલાપ"

તંત્રી: મહેન્દ્ર મેઘાણી

આ માસીકમાં દેશ પરદેશના અનેક છાપાંઓમાંથી તારવીને સામગ્રી આપવામાં આવે છે. હાલના ધમાલીયા જીવનમાં નીરાંતે વાંચવું મુશ્કેલ બને છે તેવાઓ માટે આ માસીક રસભરી સામગ્રી પુરી પાડે છે.

અંક સાત, આઠ, નવ, દશ, અને અગીયાર, બાર, તેર અને ચૌદ આવી ગયા છે.

પ્રત્યેકની ૨/૩ પોસ્ટેજ સાથે અમારી ઓફીસેથી મળશે.

(નીયમીત ગ્રાહક થવા ઇચ્છનાર અમને લખે.

INDIAN OPINION,
P. BAG,
PHOENIX.

જોડણી કોશ

ગુજરાતી અઘરા શબ્દોનો સહેલા શબ્દોમાં સમજુતી આપતો આ જોડણી કોશ ગુજરાત વીદ્યાપીઠ તરફથી બહાર પડયો છે. ૧૨૨૧ પાનામાં અનેક શબ્દો અને તેના અર્થ વીગેરે આપ્યા છે. આ ઘરમાં વસાવવાથી તમારી ગુજરાતી ભાષા સુધરશે

કીમત ૧ ૨ ૦

આ ઓફીસેથી મળશે.

દેશ નેતાઓની મઢી રાખવા લાયક છબીઓ

સૌએ પોતાના ઘરમાં મઢી રાખવા લાયક સુંદર આર્ટપેપર ઉપર છાપવામાં આવેલી દેશ નેતાઓની છબીઓ.

મહાત્મા ગાંધી.
પુ. કસ્તુરબા.
સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ અને
પંડીત નેહરૂ સાથે.
શ્રી. અરવીંદ ઘોષ.

દરેકની શી. ૧

ચાર છબીઓ સાથે લેનારને શી. ૩-૬ પોસ્ટેજ સાથે.

c/o 'Indian Opinion'
P. Bag, Phoenix.

ગુજરાતી પ્રેસના નવા વરસનાં પંચાંગ ભાવ પોસ્ટેજ સાથે શી. ૧. ઇન્ડિઅન ઓપીનીઅન ની ઓફીસેથી મંગાવો.

વર્ધા શીક્ષણ યોજના

શિક્ષણ કેવી રીતે આપવું તેની સમજ ગાંધીજીના બેઝીક એજ્યુકેશન મુજબ ૨ ૬

નવાં વેચવાના પુસ્તકો

સમરાંગણ	૬	૩
ઋણાનું બંધ	૬	૦
મધુપ	૫	૦
વિજ્ઞાનીક જગત		૫૩
ગુપ્તધન (ટાગોર કૃત નોવેલ)	૬	૦
ચિત્રલેખા	૮	૦
ચાંદ મુખી	૭	૦
જગતનો તાત (અરધે ભાવે)	૨	૬
ઉઘાચરમા	૬	૬
પંડીતજીની હાસ્ય પ્રભા	૭	૬
ફરવીને માયાળે	૬	૦
વિરાટનો ઝભ્ભો	૩	૦
સરદારના ભાષણોનો સંગ્રહ	૧૨	૦
મોટો જોડણી કોષ	૧ ૨	૬
રાહુ રશ	૬	૦
એને ચરણે	૨	૩
ચાબેરવાલી (ટાગોરની નોવેલ)	૮	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

"ગોલ્ડ મેડલ" ક્વોલીટી

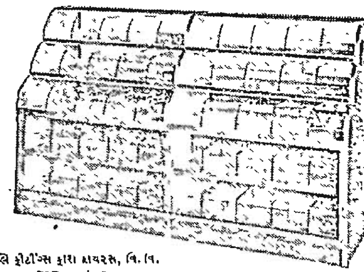

હાઇ-કલાસ
ડીસ્પ્લે કાઉન્ટરો
અને શોકેસીસ
રીફ્રીજરેટર
કાઉન્ટરો

વોલ યુનીટસ, ડીસ્પ્લે ફીટીંગ્સ ફારા કાયરસ, વિ. વિ.
નવાં સાયમ કેટેલોગ માંગાવો.

એસોસીએટેડ શોપફીટર્સ લીમીટેડ

જેની સાથે એકસેલસીયર શોપફીટરસ, લિમિટેડ, સા. આ. શોપફિટરસ, લીમીટેડ.
રેન્ડ ઇસ્ટરશોમા સુવરણ ચાંદ મેળવ્યો છે, તેઓ જોડાએલા છે.

104 Marshal Street, (Facing Escom House)
Phone 33 4211/2 JOHANNESBURG P O Box 6501

અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રાસ્તી ૧૯૫૧ જુલાઇ	હીંદુ ૨૦૦૭ જેઠ	મુસલમાન ૧૩૭૦ રમઝાન	પારસી ૧૩૨૦ શેહે. કદમી	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.
શુક્ર	૨૯	વદ ૧૦	૨૩	૩૦	૬-૫૨	૫-૦૬
શની	૩૦	,, ૧૧	૨૪	૧	૬-૫૧	૫-૦૭
રવી	૧	,, ૧૨	૨૫	૨	૬-૫૦	૫-૦૮
સોમ	૨	,, ૧૩	૨૬	૩	૬-૪૯	૫-૦૯
મંગળ	૩	,, ૧૪	૨૭	૪	૬-૪૮	૫-૧૦
બુધ	૪	,, ૩૦	૨૮	૫	૬-૪૭	૫-૧૧
ગુરૂ	૫	સુદ ૧	૨૯	૬	૬-૪૬	૫-૧૨

ચિંતા ? ! ! !
શાની ચિંતા ?

તમારા રસોડામાં ઘટતા કરીયાણા – ગ્રોસરી – (મરી મસાલો, કઠોર, ઘરગથ્થુ દવાઓ, હવન-પુજા તેમજ લગ્ન અંગેની તમામ જરૂરીયાતોની ચીંતા હમારા ઉપર છોડી દો. સંતોષકારક માલ કિફાયત ભાવે, વીના વિલંબે મોકલાવી શું. "ગ્રાહકોને સંતોષ આપવો એ હમારો મુદ્રાલેખ" છે.

એડરેસ: ૧૧૦ વિકટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન, ફોન: ૨૪૮૯૫

પરભુ નરસીંહ એન્ડ કુ. (પી) લીમીટેડ.
ડરબનની ૩૦ વર્ષની પુરાણી અને સુપ્રસિદ્ધ દુકાન.

સર્વ માલ સી. ઓ. ડી. થી મોકલાવવામાં આવશે.

તમારા દોસ્ત બિરાદરો ઉપર આ ઇદ પર

રેકોર્ડોની ઇદી મોકલો!

SHALIMAR

૧૦ મશહુર હીંદુસ્તાની ફીલ્મોમાંથી ચુંટી કાઢેલા ઉત્તમ ગીતોના રેકોર્ડોની આલ્બમો.

રેકોર્ડો સુશોભીત રંગીન બોકસમાં આલ્બમ તરીકે પેક થયા છે. કીંમત શી. ૨૫

આલ્બમ નં. ૩ (૪ રેકોર્ડ)	આલ્બમ નં. ૬ (૪ રેકોર્ડ)	આલ્બમ નં. ૪ (૪ રેકોર્ડ)	આલ્બમ નં. ૫ (૪ રેકોર્ડ)
૧, રેકોર્ડ ફીલ્મ "મેલા" ગાયેજા ગીત મીલન કે મેરા દીલ તોડને વાલા	૧, રેકોર્ડ ફીલ્મ "શાયર" યે દુનીયા હે દો ખીછડે હુવે દીલ	૧, રેકોર્ડ ફીલ્મ "દીલ લગી" તુ મેરા ચાંદ દુન્યા કયા જાને	૩. રેકોર્ડ ફીલ્મ "બરસાત" મુઝે કીસીસે પ્યાર હો ગયા છોડ ગયે બાલમ અબ મેરા કોન સહારા જીયા બે કરાર હે પતલી કમર હે બીછરે હુવે પરદેશી
૨, રેકોર્ડ ફીલ્મ "અંદાઝ" ડરના મોહબ્બત કરલે દીલ દુટેના હમ આજ કહી દીલ ખો બઇઠે ઝુમ ઝુમ કે નાચો	૨, રેકોડ ફીલ્મ "નઝરાના" ભગવાન તેરે રાજ મે એક રાત કો પકડે ગયે લાચાર હું અકેલા કયા સોચ કે બનાઇ તુમને	૨, રેકોર્ડ ફીલ્મ "શબનમ" યે દુન્યા રૂપ કી ચોર ભાગ ૧ લો યે દુન્યો રૂપ કી ચોર ભાગ ૨ જો પ્યારમે તુમને ધોકા સીખા તેરા મેરા પ્યાર કયા	
૧, રેકોર્ડ ફીલ્મ "જીવન યાત્રા" દીલ દર્દ કા મારા જીઓ મેરે જીમે	૧, રેકોડ ફીલ્મ "મેરા ગીત" જા કે પરદેશ પીયા દુર હે દુર હે	૧. રેકોર્ડ ફીલ્મ "જીવન યાત્રા" ઝીંદગી એક સફર જમુના કે પાર	૧. રેકોર્ડ ફીલ્મ "યાદગાર" ગીત ખુશી કે અંખીયા નીર બહાવે

Inayetullah Kaloo

U 905 રખલે ઇલાહી લાજ—શકલ દીખાદો ખ્વાજા

Master Nisar

U 904 મસકન ના જલે — આઝાદ હુના હોકર

U 903 સલામ અય કાએદે આઝમ ભાગ ૧ અને ૨

G. M. Jamal

U 906 મદીને કો — અજીબ અદાસે

Azeem Prem Ragi (Karachi)

YI 1027 અકીદત હે મુઝે—મીટ જાયે કોઇ હુસનપે

Tarabala

YI 1093 રેહમત ખુદાકી — મેહબુબે ખુદા

Sheik Chand (Poona)

YI 1109 અબ્દુલ્લાહ કે લલના જીસ વકત મોહંમદ નામ લીયા

Hanif Quawal (Calcutta)

U 910 મુસલમાન કર દીયા બહાર આજાયે

નવા હિંદુસ્તાની રેકોર્ડો—કીમત શી. ૭-૦

Tarabala

YI 1108 હાય બલમા બે દર્દી પેહલી મુલાકાત હે

Maya Devi

H 702 દીલકી કહાની તકદીર મે લીખા તુને

Film "Hip Hip Hurray"

YI 1086 જવાની હમ ગુઝારે

મુઝે રોતે અંધેરેમે

SHALIMAR RECORD CO. (Pty.) Ltd.

16 Saville Street, Durban.

Sir,

Enclosed herein Postal Order/Cheque for £..........
Please forward the following records as Eid Gift.

Postage on loose records: Please add 1/- for first record and 6d for every additional record.
Postage on album 1/- extra.

ફીલ્મ આલ્બમ	ઉરદુ નંબરો	હીંદુસ્તાની નંબરો

EID GIFT FORM :

M...

....

....

EID GIFT TO :

M...

....

....

PHONE 33-2651

MASTER BROS.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ

હોલસેલ મરચન્ટસ એન્ડ ડાયરેક્ટ ઇમ્પોર્ટર્સ

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન રગ્સ. બ્લાન્કેટસ—બેબી બાળકો માટે જાત જાતનો માલ. તેમજ ક્રેપડીછીન જ્યોરજેટ સાડીઓ વીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન: ૩૩–૨૬૫૧

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29638.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue

DURBAN.

NATHOO TABHA

TIMBER & HARDWARE MERCHANT
& DIRECT IMPORTER

Door, Windows, Corrugated Iron, Cement, Monarch, Iron Duke, Buffalo, and Elephant brands paint or any other building material at reasonable price.

Established 1907,	NATHOO TABHA,
107 Queen Street,	Phone 24647.
Telegraph "Mani,"	DURBAN.

M. J. PATEL

INTERNATIONAL SPORTS COMPANY

Importers & Exporters & General Commission Agents

10 Peking Road, Kawoon, HONG KONG.

Special attention is paid to indent orders

Write To Us For Further Particulars.

અમારા નવા નિશાળ ઉપયોગી પુસ્તકો

ઇતીહાસ

દેશ વીદેશ ભા. ૧	૨	૯
ગુજરાતનું ગારવ	૧	૯
હીંદના ઇતીહાસની રૂપરેખા ભા. ૧	૨	૨
આપણા દેશનો ઇતીહાસ	૧	૬

ભુગોળ

દેશ દેશાવરમાં ભા. ૧	૨	૦
આર્થીક ભુગોળ	૫	૯
ભુગોળ પરીચય ભા. ૩	૧	૧૦
" " ભા ૪	૨	૩

વાંચન માટે સાહીત્ય

પ્રાચીન સમયની રસ કથાઓ	૨	૯
દેશ દીપકો	૨	૦
બાળ જગત	૧	૬

અંક ગણીત

અંકગણીતના મુળ તત્વો	૨	૦
મીડલ સ્કુલ અંકગણીત ભા. ૧	૨	૯
મારું ગણીત ભા. ૧	૧	૩
" " ભા. ૩	૧	૬

સાહિત્ય પાઠાવલી

પુસ્તક પાંચમુ	૨	૧
,, સાતમુ	૨	૩
ઘેર બેઠા ઈંગ્લીશ શીખવા માટે પાઠાવલી ભા. ૧–૨ પ્રત્યેકની	૨	૦

નુતન લેખન માળા આ માળામાં નીચલા ચાર પુસ્તકો આવે છે. એ પુસ્તકો દ્વારા બાળકો જ્ઞાન મેળવે છે.

નુતન લેખન તાલીમ વર્ગ

,, ,, ધોરણ ૧–૨–૩–૪		
પ્રત્યેકની કીંમત	૧	૦

નવયુગ વાચન માળા

બાળપોથી	૧	૨
પુસ્તક પહેલું	૧	૩
પુસ્તક બીજું	૨	૦
પુસ્તક ત્રીજુ	૨	૩
" ચોથું	૨	૩

સાહીત્ય કલ્લોલ

સાહિત્ય માટે વાચન વધારવા વદ્યાર્થીઓને ઉપયોગી પુસ્તકો

પુસ્તક બીજુ	૨	૩
,, ત્રીજુ	૨	૩

વિદ્યાપીઠ વાચન માળા

ચાલણુ ગાડી	૧	૦
પહેલી ચોપડી	૧	૦
બીજી ચોપડી	૧	૦
ત્રીજી ,,	૨	૩
ચોથી ,,	૨	૧
પાંચમી ,,	૩	૦
પુસ્તક	૧	.

ચાલો લખીએ

શ્રેણી ૧	૧	૬
" ૨	૧	૬
" ૩	૧	૯
" ૪	૧	૯
" ૫	૨	૦
" ૬	૨	૦
" ૭	૨	૦

Obtainable From:

'INDIAN OPINION'

P. Bag, PHOENIX, NATAL.

BOOKS FOR SALE

Title	£	s.	d.
NDIAN STATESMEN (Dewans and Prime Ministers With Portraits)		7	6
INDIAN JUDGES (Biographical and critical sketches with portraits)		7	6
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland		7	6
THE BHAGAVAD GITA—The Lord's Song—(An English Translation)—Annie Besant		1	0
WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K. R. V. Rao		3	0
THE U.K.C.C. AND INDIA—A. N. Agarwala		5	6
OUR INDIA (Children's stories by various writers, illustrated) —Minoo Masani		2	6
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao		2	6
SHAW—WELLS—KEYNES ON STALIN—WELLS TALK (Verbatim Record)		3	6
GOLDEN NUMBER OF "INDIAN OPINION", 1914 (Souvenir of the Passive Resistance Movement in S.A., 1906 1914)		4	0
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)		4	6
SEVEN MONTHS WITH MAHATMA GANDHI Being an inside view of the Non co-operation Movement (1921 22)—Krisnadas		8	0
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers		5	0
PUBLIC FINANCE AND OUR POVERTY —J. C. Kumarappa		3	6
HISTORY OF THE REIGN OF SHAH ALUM —W. Franklin		7	6
THE LIFE OF RAMAKRISHNA—An exhaustive account of the Master's wonderful life—Romain Rolland		15	0
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi		10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah		15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)		15	0
MAHATMA GANDHI (The Man and his Mission, an enlarged and up to date edition of Gandhiji's life,) —By various writers		5	0
SHAKESPEARE'S TRAGEDIES (King Lear, Macbeth, Hamlet and Othello—William Miller		2	0
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Facts And Facts—Stanley Powell		5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy		15	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.		14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan		2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)		2	6
INDIAN SCIENTISTS (Biographical Sketches. An account of their researches, discoveries and inventions		7	6
PRACTICE AND PRECEPTS OF JESUS —J. C. Kumarappa		3	6
MAHATMA GANDHI—Louis Fischer	1	10	0
ROLLAND AND TAGORE, Letters of two eminent writers		8	0
LIFE AND GOSPEL OF VIVEKANANDA —Romain Rolland		13	6
WOMEN AND SOCIAL INJUSTICE—M. K. Gandhi		10	0
GANDHIJI'S CORRESPONDENCE WITH THE GOVERNMENT (1922-44)—M. K. Gandhi		5	9
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi		15	0
CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi		5	0
STORY OF SATARA—Major B. D. Basu, (I.M.S.)		15	0
INDIAN CHRISTIANS (Biographical and critical sketches of poets, publicists of the Church)		7	0
THE STORY OF BARDOLI—Mahadev Desai		6	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR —M. K. Gandhi		17	6
TALES FROM SANSKRIT DRAMATISTS (The famous plays of Bhasa, Sudraka, Kalidasa, Sri Harsha, Bhavabhuti and Visakhadatta)		5	0
FAMOUS PARSIS		7	6
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal		12	6
STRAY GLIMPSES OF BAPU—Kaka Kalelkar		5	0
RAMANAMA—M. K. Gandhi		2	0
SELECTED LETTERS—M. K. Gandhi (1st Series)		1	9
FROM YERVADA MANDIR—M. K. Gandhi		1	6
SELECTIONS FROM GANDHI—Nirmal Kumar Bose		10	0
FOR PACIFISTS—M. K. Gandhi		3	0
DIET AND DIET REFORM—M. K. Gandhi		5	0
GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)		5	0
GLEANINGS—Mira		1	6
HINDU DHARMA—M. K. Gandhi		10	0
THE IDIOTS WIFE—Dr. Sen Gupta		1	6
GANDHIAN ETHICS—Benoy Gopal Ray		2	0
DELHI DIARY—Gandhiji		10	0
BAPU—Marry F. Barr		4	0
TO THE STUDENTS—M. K. Gandhi		9	0
SATYAGRAHA IN CHAMPARAN—Rajendraprasad		4	0
MY LIFE AND MISSION—Vivekanand		1	3
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi		25	0
THE GITA ACCORDING TO GANDHI —Mahadev Desai		12	0
FREEDOM AND CULTURE—S. Radhakrishnan		3	6
THE EPIC FAST—Pyarelal		2	6
THE HEART OF HINDUSTHAN—Radhakrishnan		2	6
TALES OF BENGAL—Santa and Sita Chatterji		8	6
CHAITANYA TO VIVEKANANDA		3	3
FOOD SHORTAGE—Gandhi		4	0
GANDHI'S CHALLENGE TO CHRISTIANITY —S. K. George		5	0
INDIA AND HER PEOPLE—Swami Abhedandanda		8	6
KARMA YOGA—Vivekananda		2	6
POEMS—Ramdas		1	7
AT THE FEET OF GOD—Ramdas		2	1
THE SCEPTRED FLUTE—Sarojini Naidu		8	0
SARVODAYA—M. K. Gandhi		2	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION"

P/Bag, Phoenix, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9865.

MANCHESTER TRADING

CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

&

Direct Importers.

47, Commissioner Street,

JOHANNESBURG.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
Have you provided for your dependants?
Prepare for the future
Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.

Insure with "THE OLD MUTUAL" your friend for Life—The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760, JOHANNESBURG. Phones:— Business 33-0711, Residence 33-5961

ધી ન્યુ દિલ ખુશ-સ્વીટ માર્ટ

મેનેજર: મણીભાઈ ભાણાભાઈ કાદીપોરવાળા.

દરેક જાતની મીઠાઈઓ, ચોખ્ખા ઘીની તેમજ મોઘા મેવા, મસાલાથી અમે બનાવીએ છીએ.

અમારૂં વખણાએલું સુરતી ભુસું સેવ, મમરા, ગાંઠીઆ, ભજીઆ, પાતરા વિગેરે દરરોજ તાજાં બનાવીએ છીએ.

પાર્ટી વીગેરે માટે મોટા પ્રમાણમાં મીઠાઈ ઓર્ડર પ્રમાણે ટુંક વખતમાં બનાવી આપીશું.

PHONE 33-6575. P. O. BOX 3680.

THE NEW DIL-KHUSH SWEET MART,

34 President St., Corner Diagonal Street.

JOHANNESBURG.

INDIA INDEPENDENCE NUMBER

Published as Special Number of INDIAN OPINION to commemorate the attainment of Freedom by India.

Printed on art paper and profusely illustrated.

With historic pictures connected with India's struggle for Freedom and with photos of the late Dadabhai Naoroji, Tilak, Gokhale, Subash Bose and many others who have sacrificed their lives in fighting for freedom and of Mahatma Gandhi, Pandit Jawaharlal Nehru and many others who have lived to see the fruits of their labour.

Also containing a brief Survey of the work of the Indian National Congress from the time of its inception.

Price 2/-

PHONE 33-7944. P.O. BOX 4889
TEL. ADDRESS: "ARVIND."

HEAD OFFICE:
409, KRUGER ST., LOUIS TRICHARDT.
PHONE 64. PO BOX 106.
TEL. ADD: "KANJEE."

H. K. GOKAL,

WHOLESALE

GENERAL MERCHANT AND DIRECT IMPORTER.

OUR MOTTO: "SERVICE THAT SATISFIES."

43 Market Street, JOHANNESBURG.

ફોન ૩૩—૭૯૪૪. બોક્સ ૪૮૮૯.
ટેલીગ્રાફીક એડરેસ: "અરવીન."

હેડ ઓફીસ:
૪૦૯, ક્રુગર સ્ટ્રીટ, લુઈ ટ્રીકાર્ટ.
ફોન: ૬૪. પી. ઓ. બોક્સ ૧૦૬
ટેલીગ્રાફીક એડરેસ: "કાનજી"

એચ. કે. ગોકળ,

—:: હોલસેલ વેપારી ::—

—જનરલ મરચન્ટ અને આયાત કરનાર—

૪૩ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

"Tell me, Doctor . . *if they all kill germs, how can one antiseptic be safer than another?"*

Some antiseptics lose most of their potency in the presence of blood. Some, though very powerful' require very careful diluting to be safe on human tissues. The safe antiseptic for untrained use has high germicidal efficiency even in the presence of blood. It is non-poisonous, does not stain, it is gentle on tissues. These are some of the reasons why 'Dettol' is safe.

DETTOL REGD.
THE MODERN ANTISEPTIC

RECKITT & COLMAN (AFRICA) LTD., P.O. BOX 1097, CAPE TOWN
231-7b

NUGGET
BOOT POLISH

Obtainable in
Black, Military Tan, Light Brown, Dark Brown, Toney Red, Ox Blood, Transparent.

AA-241

Books For Sale

Shri Aurobindo's Religious Books

LIGHTS ON YOGA	3	6
KALIDAS	3	3
ISHA UPANISHAD	5	9
THE RENAISSANCE IN INDIA	3	9
HERACLITUS	3	3
IDEAL AND PROGRESS	3	0
THE NATIONAL VALUE OF ART	3	0
THE MOTHER	3	0
BANKIM—TILAK—DAYANANDA	3	6
AUROBINDO MANDIR ANNUAL 1943-44-45	10	6
COLLECTED POEMS AND PLAYS (Part 1 & 2	27	6
THE RIDDLE OF THE WORLD	3	9
THE BRAIN OF INDIA	1	3

Obtainable from:

'Indian Opinion'
P. Bag, Phoenix,
Natal.

Three good reasons why you should use Sunbeam

1. It gives a brighter, more pleasing shine.
2. The shine lasts longer on the floor.
3. It makes your home clean, inviting-looking.

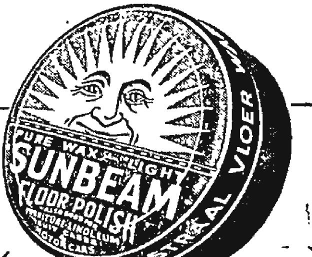

Always ask for

SUNBEAM POLISH
FOR FLOORS AND FURNITURE

Shines . . . and shines . . . and shines

714-3

Printed and published by Manilal M Gandhi at Phoenix, Natal